

„Egy a ti Mesteretek”

135 évvel ezelőtt, 1846-ban alakult meg a XIX. század ébredési mozgalomának hatására az „Evangéliumi Alliance”. Ez az imádkozó testvérszövetség volt a kezdete annak a hatalmas, az egész világot átfogó megmozdulásnak, melyet ma ökumenikus mozgalomnak nevezünk. Mi váltotta ki és mi indokolta ennek létrejöttét?

Minden időben voltak Istennek olyan gyermekei, akiket nem hagyott közömbösen lelki testvérük sorsa: akik nem csupán érdeklődtek egymás lelki problémái, győzedelmei iránt, hanem felelősségérzettől áthatva törekedtek közösen viselni a terheket, illetve megosztani az örömet. Vagyis olyan – nem csupán nevükben, hanem felfogásukban és életvitelükben is – komoly hívő emberek, akik szívügyüknek tekintették az Istenért való szolgálatot, és rádöbbentek arra, hogy a hit érdekében folytatott küzdelem közös erővel, egységesen mennyivel hatékonyabb, mint egyénileg harcolva, egymástól elválasztva, sőt olykor az erők egy részét egymás ellen lekötve . . . Legfőképpen pedig felismerték, hogy az egyes egyházak elszakíttósága milyen nagy eltávolodást jelent az egyház Jézus által kívánt, és az Újszövetségben oly sokat hangoztatott egységétől.

Pál apostol szavai szerint: „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Istennek fiai” (Róm 8:14). Ez a vers is magában hordozza azt a csodálatos üzenetet, hogy a fiúság és vele az élő, eleven kapcsolat Istennel csak azoké, akikben Isten Lelke lakik. Tekintve, hogy a Szentszellem az újjászületéssel vesz lakozást a szívben, a megtérés viszont mindenki előtt nyitva álló lehetőség – így az Istennel való kapcsolat és a legfontosabb: az üdvösség is –, bárkié lehet. Természetesen ez annyit is jelent, hogy Isten nagy családjából, a gyülekezetből sincs kirekesztve senki, aki a Jézus Krisztusban felkínált kegyelmet elfogadta. Az üdvösség tehát egyetemes és Jézus Krisztus, a Közbenjáró, az Ajtó ennek elégséges feltétele! Nincs szükség másra, többre! Ebből következik, hogy nem is lehet feltétele egy közösség, valamely prédikátor vagy bárki más személy. A hit mindenkié, mert „egynek igazsága által minden emberre elhatott az életnek megigazulása”! (Róm 5:18) Ez nem jelent persze valamiféle „általános megmenekülést”, hiszen az egyénnek személyes döntése kell hozzá, ami azonban helytől, körülményektől, alkalomtól függetlenül bekövetkezhet. A Szentszellem bármikor, bárhol, bárkit rádöbbenthet életének céltalan, elveszett voltára, és munkálhatja a megtérését. Az újjászületés pillanatában pedig beépül Isten családjába, a gyülekezetbe.

Hans Legiehn írja az „Ez a győzelem a mi hitünk” c. könyvében: „Ez a Szentlélek kapcsolja össze mindazokat, akikben lakozik, valóságos, szerves,

tehát élő egységgé. Hiszen ugyanaz a Szentlélek lakik Isten minden gyermekében, egyidejűleg . . . Ezzel az önközléssel és bennünk lakozással valóságosan és szervesen (életszerűen) kapcsolódik mindazokhoz, akik az övéi, ugyanakkor egymás között is összekapcsolja őket egy szervezetté (élet-egységgé). Ezt a szervezetet nevezi az Írás – Krisztus Testének.”

Más szavakkal fogalmazva ez annyit jelent: amennyiben minden egyes újjászületett hívő emberben Isten él, azaz a Szentszellem működik, úgy ezek között nem lehet különbség. Isten népén belül nem lehet rangsor, megkülönböztetés vagy előítélet. Azzal pedig, hogy a megtért, átadott életű hívő emberek mind Isten gyermekei, egymásnak egyúttal testvérei lesznek. Pál apostol erről így ír: „Egy Lélek által mi mindnyájan egy testté keresztteltettünk meg, akár zsidók, akár görögök, akár szolgák, akár szabadok . . .” (1Kor 12:13). Ilyen módon a közösség kétirányú: Krisztussal és a hívő testvérekkel is létrejön. Természetesen ez a közösség nem függhet az ismeretek különbözőségétől! Ugyancsak *Hans Legiehn* írja: „Isten gyermekeit nem az egyseges ismeret köti össze életegységgé, Krisztus Testévé, hanem az egy Szentlélek, aki mindegyikben lakozik: és a szeretet, amely mindent tökéletesen összefog. Isten előtt minden gyermeke egyenlő értékű, mert mindegyikért ugyanazt az árat fizette: Fiának véréét.”

Az eddigiekből is következik, hogy Istennek csak egy népe van, akkor is, ha földi korlátok miatt elkülönített helyeken, térben és időben távol, különböző közösségekben található. A diadalmaskodó, láthatatlan egyházhoz tartozó hívők a földi, látható és küzdő gyülekezetekben szolgálják Urunkat. Nyilvánvalóan egy helyi közösséghez való csatlakozás az örök élet szempontjából semmilyen elkötelezést nem jelent, hiszen a megváltottnak Istenhez kell tartozniuk! Az egyes gyülekezetek csupán összegyűjteni, felnevelni és megtartani törekednek az Isten nyájába tartozókat.

Hogyan lehet mégis elkülönülés a közösségek között? Érthetetlen, hogyan vehet bárki is bátorságot – gyülekezetét üdvözítő egyháznak tartva – elszigetelni magát, közösségét a hívők egyetemes táborától?! Az egyházak elhidegülésére nem lehet magyarázat az Ige különböző felfogása, értelmezése! Nem vezethet ellenségeskedésre az eltérő hagyomány sem, ha mindenütt ugyanazt az Istent szolgálják . . . Szomorú tény, hogy mégis van elkülönülés, elszakadás, sőt olykor határozott szembenállás az egyes közösségek között!

Ezért volt döntő jelentőségű az „Evangéliumi Alliance” megalakulása. Azóta is hívő emberek milliói borulnak le évről évre közösen, hogy a közös imádságok által különösen épülve, az egységet munkálják, és lelkiekben megerősödvé végezhessek szolgálatukat. Természetesen az imádkozó testvérszövetség mellett az ökumenikus mozgalom töretlenül fejlődik tovább. Az egész világot átfogó szövetségek, konferenciák jöttek létre azóta, élükön az Egyházak Világtanácsával, melynek bizottságai és osztályai összehangolják az egyházak munkáját – azon belül az egyes hívő keresztyének szolgálatát Istenért.

Istenünknek legyen hála minden ökumenikus gondolkozású gyermekéért, akik fáradhatatlan buzgalommal munkálkodnak Krisztus nyája egységéért: akiknek szolgálata által a keresztyének Krisztusban egymáshoz közelebb kerülnek! Ez az út Jézus nyomdokain vezet! . . .

Vígh Csaba

MINDENT KIFEJEZ A TAGLÉTSZÁM?

Itt az ideje, hogy az egyházak „a testek megszámlálását Istenre hagyják”, és eredményességüket ne taglétszámmal mérijék, hanem szolgálatuk minőségével – mondotta *dr. Carl S. Dudley* chicagói teológiai tanár, a Lutheránus Egyházak Amerikában (LCA) tartott ülésén. Elismerte ugyan, hogy az egyház nem létezhet számok nélkül, „de mégiscsak probléma, hogy annyira bízunk az egyház számokkal kifejezhető sikerében, hogy már azt hisszük, maga Isten is tőlünk függ”.

Dr. Albert L. Haversat lelkész ezzel kapcsolatban a következőt mondta: „Az egyház növekedése iránt való érdeklődés ma egyik újabb jele annak, hogy az észak-amerikai életforma értékei mennyire átjárják az egyházat. Nem azért van így, mert számokkal mérijük a sikerek nagyságát?”

„Milyen mértéket használhatunk és használunk az eredmények mérésére? Végző soron ez a mérték Isten Lelke, aki munkálkodik azokban, akik meghallották az ígét.”

* * *

Egy kételkedő ember mondta egyszer:

- Nem tudok hinni a Bibliában, mert az eredete ismeretlen.
- Tudja-e, hogy ki állította össze az egészeregyet?
- Nem.
- Ugye akkor azt sem fogadja el?
- Már hogyne! Hiszen nagyszerűen bevált!
- Na látja – a Biblia is!

Dr. Kiss Ferenc

(1889–1966)

92 évvel ezelőtt született *dr. Kiss Ferenc* orvosprofesszor aki a magyarországi testvérgyülekezetek egyik megalapítója és élete végéig tanítója volt. *Dr. Kiss Ferenc* testvér volt a Szabadegyházak Szövetségének egyik alapító tagja is.

Most róla emlékezünk egy rövid életrajzi ismertetővel.

„Istentől való fejedelem volt közöttünk” (1Móz 23:6) *dr. Kiss Ferenc*, a „Professzor testvér”. Szegényparaszti családból származott, amit soha nem szégyellt, még akkor sem, amikor ez szégyennek számított, sőt ezek között az emberek között érezte jól magát. Házuknál, Nagyszalontán, bibliai gyülekezet volt évtizedeken át, ahol egyszerű parasztproféták, minden képzettség nélkül, de isteni megbízásból hatal-

masan hirdették az Isten igéjét. (Erről az időről a „Magyar parasztproféták” című írásában emlékezik meg.) Az ott elhangzott igék jó talajba hullottak, mert 31 éves korában (ekkor már egyetemi tanársegéd), egy igen nehéz történelmi esemény közepén, megváltójának fogadta el az Úr Jézust, miután világosságot nyert afelől, hogy ő miért jött és halt meg. Megtérésétől kezdve megfogadta Pál apostol szavait, hogy a „Krisztusnak beszéde lakozzék tibenetek gazdagon” (Kol 3:16).

A kapott világossága egyre növekedett, s ezt mindig népe és minden hívő javára gyümölcsöztette. Aki szerette az Úr Jézust, azt testvérenek tudta, nem törődve esetleges látásbeli különbségekkel, Nyíltan vallotta, hogy „társak vagyok mindazoknak, akik félnék Téged” (Zsolt 119:63). Minden időben kiállt az üldözött hívőkért, így a második világháború vége felé 120 halálra ítélt testvér életét mentette meg (akik közül személyesen senkit sem ismert). A zsidóüldözések borzalmai között mindent megtett, hogy segítsen az üldözötteken, nem törődve azzal, hogy ez a kiállása végzetes következményekkel járhat. Nemhiába állt ez az ige az ágya felett: „Arról ismertük meg a

szeretetet, hogy ő az életét adta érettünk: mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiáiért” (1Jn 3:16).

Csendes, de az Úrban meggyökerezett élete körül előbukkant a bibliai zarándok gyülekezet évezredes tiszta folyója. Gyakran mondta, hogy mi, bibliai gyülekezetek, nem olyanok vagyunk, mint a Duna vagy a Tisza, hanem azok a föld alatti vízerek vagyunk, amelyek megtöltik éltető vízzel a kutakat, ahol a szomjazók felüdülést találnak.

Testvérünk mint kiváló orvosprofesszor szolgálta népét és hazáját. Ezen ténykedésére mindig jellemző volt Jeremiás próféta szava: „Igyekeztek a város jólétén” (29:7). 1959-ben ritka jubileumi ünnepély színhelye volt a budapesti Anatómiai Intézet, amelynek hosszú ideig vezetője, illetve élete végéig munkatársa volt. Ekkor ünnepelték Kiss professzor 70. születésnapját, 50 éves szakmai szolgálatát és 30 éves professzori működését. Az ünnepségen az ünnepelt, az illetékes felsőbb szervek képviselői előtt ezt mondta: „... helyesen jegyezték meg üdvözlőim, hogy keresztyén szemléletben a gyakorlati szociális eszme és népünkhöz való ragaszkodás domináló, és örülök, hogy a mai autoritások ezt megbecsüléssel és azzal a meggyőződéssel nézik, hogy reám mindenkor számíthatnak.”

Az ünnepségen sokan köszöntötték, az egyetem hallgatói, szakmai, társadalmi és politikai vezetői és az illetékes minisztérium megbízottja. Két üdvözlésből álljon előttünk egy-egy részlet, amely világosan megmutatja nekünk, hogyan értékelték legközelebbi munkatársai, felettesei:

„Népköztársaságunk – úgy érzem – nem marad adós ezzel a termékeny munkássággal szemben. Intézetünk soha olyan támogatást nem kapott, mint az utolsó 12 évben. Gondolok csak arra a külön kutatórészlegre, amelyet Kiss professzor személyéhez kötötten állított fel kormányunk.”

Az őszinte megbecsülés jele az 1952-ben kapott Kossuth-díj, a tudományok doktora grádus, annak a számos tudományos utazásnak az állam részéről történő támogatása, amelynek lehetősége csak a legkiválóbbaknak adott meg. A külföld részéről való megbecsülésnek csak három példáját említeném: a Francia Tudományos Akadémia *Prix L'Allemand* és *Prix Fauvel* kitüntetését, 1958-ban az Angol Orvosi Akadémia levelező tagjai közé való választását és azt a szívélyes fogadtatást, amelyben majdnem két hónapig volt része a Szovjetunióban.

És végül legyen szabad még szólnom Kiss professzorról, az emberről, aki úgyszólván egész életét intézetének, munkájának szentelte, és aki ennek az igazán nehéz szakmának szeretetére tudott minket nevelni. Őt megtalálni reggeltől késő estig laboratóriumában, és mint tudjuk, a kora reggeli órákban otthon készíti elő az irodalmi munkákat és az aznapi teendőket. Róla elmondhatjuk, hogy még a legegyszerűbb tudományos munka idején sincs zárva ajtaja a legkisebb beosztásban levő intézeti dolgozó problémája előtt sem. Szociális gondolkodása, az intézeti fizikai dolgozók problémái iránt tanúsí-

tott, mindig megértő segítőkészsége szép példa nekünk, fiataloknak, egy igazi tudósról kialakuló eszményképhez.”

„Kiss Ferenc professorban azt a jellemet, azt az embert ismertük meg, aki tántoríthatatlanul és megalkuvás nélkül áll ki az egyszer felismert igazság mellett. Legyen az az igazság tudományos, társadalmi vagy szociális természetű vagy a magyarság történelmi kérdéseivel kapcsolatos – mindig ugyanazzal a bátor kiállással foglalt állást amellelt, amit helyesnek ismert el. Mindig tisztán látta maga előtt, hogy kinek tartozik felelősséggel: a magyar népnek; mindig annak szempontjait tartotta elsősorban szem előtt, és ezekben a kérdésekben sohasem ismert semmiféle megalkuvást.”

Kutató- és oktatómunkája mellett nagy gondot fordított a szakmai könyvek írására. Nyolc egyetemi tankönyvet írt, amelyek mindegyike sok kiadást ért meg.

Anatómiai Atlaszát több mint tíz nyelvre fordították le, s ez hosszú évek óta a legnagyobb magyar tudományos könyvsiker. Az egész világon a kis nemzetek közül egyedül a hollandoknak és a magyaroknak van anatómiai atlasza. Kiss professzor atlasza az egész világon ismert, és sok nagy és kis nemzet egyetemének tankönyve lett.

Többször mondta: „Én Istent imádom, az embert tisztetem, becsülöm és szeretem.”

A testvérgyülekezetben és más evangéliumi közösségekben több mint 40 évig szolgált az Igével, életével és írásaival. Igeszolgálatai egyszerűek voltak, úgy szólt, mint egy parasztproféta. Az igét mindig az igével magyarázta, ezért jelentettek és jelentenek szolgálatai ma is mindenfelé áldást. Utazásai révén a fél világot bejárta, s mindezekben a helyeken a gyülekezetekben egy-egy megvilágosított ige kapcsán emlékeznek reá. A testvérek között mindig az utolsó helyet választotta, ezért lehetett az első köztünk. Ha valamiben nem értettünk egyet, akkor mindig (és máskor is) a Szentírás volt az egyedüli tekintély előtte. A testvérek részére mindig volt ideje. Élete utolsó szakaszában sokszor mondta, hogy szolgálatai annyira megnövekedtek, hogy ezek között bizonyos csökkentést kell végrehajtania, de erre nem került sor, mert Úra mindig újabb erővel ajándékozta meg. Több ízben idéztem neki a nagy evangélista, Moody egy mondását, miszerint a „jó szolgálat jutalma a még több szolgálat”.

Az Úr dánieli megbízatásokat is adott neki, s a legmagasabb helyeken is bizonyoságot tehetett. A múlt rendszerben sokszor és sok helyen állt ki bátran. E fontos bizonyoságtételeket semmibe vevők később nagy nyomorúságba jutva, sok helyről üzenték, hogy neki volt igaza. A hosszú időn át szerkesztett lapja (Kegyelem és Igazság) és a sok fontos, fundamentális igazságokat tartalmazó nyomtatott igemagyarázatok sokak számára jelentettek és jelentenek nagy segítséget. A só példázatáról szóló magyarázata a világ sok ki-

emelkedő evangéliumi folyóiratában megjelent. Szerzte az egész földön ismert volt, mint nagy tekintélyű, világhírű anatómus és egyszerű hívő.

1966. április 6-án éppen a budapesti gyülekezetbe készült, amikor Urunk csendben hazahívta. Nemhiába írta számos gyülekezet erről a napról, hogy „nagy fejedelem esett el ma” (2Sám 3:38). Élete végén gyakran lehettem vele együtt. Sokszor beszélt nekem arról, hogy élete utolsó szakaszába lépett, s most *Pállal* együtt tesz bizonyosságot: „ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam” (2Tim 4:7).

Hazaköltözése előtt három nappal arról beszélt a gyülekezetben, hogy egy új, pontos fordítású magyar Bibliát szeretne mielőbb látni. Ez a kérdés már évtizedek óta foglalkoztatta, de e vágyának beteljesedését már nem érte meg.

Temetése – mint utolsó bizonyágtétele – méltó volt életéhez. A ravatalnál az egyetem búcsúztatta, a sírnál a testvérek. A jelenlevőkben a teljes magyar evangéliumi keresztyénség képviselői megtalálhatók voltak, hiszen az ő élete is mindnyájunknak szolgált.

Az élők elbúcsúztatták az élő (Jn 11:25), az ittmaradtok szegényebbek, a menny gazdagabb lett.

Mi, akik tovább járhatunk abban a kegyelemben, amelyből drága testvérünk élt és szolgált, szemünk előtt tartjuk a Zsidókhöz írt levél figyelmeztetését (13:7): „Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szólották nektek Isten beszédét, és figyelmeztvén életük végére, kövessétek hitüket.”

Vohmann Péter

Kossuth turini levelei Pécssett

Kossuth Lajos turini száműzetésében – 1867 és 1886 között – írott levelei kerültek napvilágra Pécssett. A Baranya megyei Levéltár munkatársai egy 1928-as iratgyűjteményben találtak rá az értékes dokumentumokra. A levelek egy része minden bizonnyal a száz év előtti pécsi polgármester, Blauhorn Antal hagyatékából származik, a többiekéről – így Kossuthnak a fiához írott, illetve fiától kapott leveleiről – nem tudni, miként kerültek a Mecsek-aljára.

Mind a tíz levél a száműzött politikus által használt gyászkeretes levélpapírra íródott, valamennyi jó állapotban van és kitűnően olvasható.

A legfontosabb dokumentum *Kossuth Lajos* háromezer szavas levele, amelyet 1868. május 1-én intézett Pécs törvényhatóságához abból az alkalomból, hogy a város polgárai őt választották országgyűlési képviselőül. Az írás-

műnek is remek levélben *Kossuth* meghatott szavakkal mond köszönetet a pécsi választóknak, de egyúttal közli, hogy lemond a mandátumról. „Hazánk jelen közjogi viszonyai között nemcsak képviselői állást el nem fogadok, de még azon boldogságot is – az egyedülit, mely után még sóvárgok az életben – kénytelen vagyok megtagadni magamtól, hogy húszévi számkivetés után szeretett hazám vizontlátásából vigaszt meríthessek.” A továbbiakban országos ügyekről ír – „a nemzetről szólok, nem magamról” – s át-fogó kritikáját adja az 1867-es kiegyezésnek.

Kossuth végül is maga helyett a Párizsban élő Irányi Dánielt ajánlotta képviselőül, akit később meg is választottak Pécsen. (Nevét ma az egyik tér őrzi a városban.)

Érdekes betekintést adnak az idős *Kossuth Lajos* magánéletébe azok a levelek, amelyek *Ferencnek*, „kedves édes fiamnak” küldött 1883 és 1886 között. Leveleit a vezetéknevével írta alá. Több helyütt is panaszkodik nehéz pénzügyi helyzetére. „Két hónap óta nem írtam semmit Véreynek, nem kerestem semmit, így felkopik az állam.” Beszámol arról a tervéről, hogy kiadja levelezését „80. életévem” címmel – ettől vár néminemű anyagi könnyebbéget.

Megrendítő szavakkal ecseteli a munkás hétköznapokkal járó törődést, fáradtságot. „Soha nem fekszem le éjfél előtt, többnyire később, hiába, igen nehezen megy a munka” – írja Ferenc fiának. „Nyugalom kellene öreg fejemnek.”

A pécsi *Kossuth*-levelek nemzeti értéknek számítanak. Közülük több különösen jelentős dokumentum, részben azért, mert a száműzött *Kossuth* politikai koncepciójához nyújtanak újabb adalékot, részben azért, mert pontosabbá teszik a „turini remete” portréját. Az egykori sajtóban hivatkoztak ezekre a levelekre, hiteles és teljes szövegük közzétételére azonban eddig még nem került sor.

(GY. K.)

Kenyér és alkotmány

Augusztus 20-át neves ünnepeink között tartjuk számon. István királyt a maga idejében végzett országalapító munkájáért tiszteletben tartjuk, s nemzetünk nagyjai között említjük nevét. Viszont sokkal közelebb áll hozzánk térben is időben, érzelmi és tudati tényezőiben augusztus 20-nak a másik két aspektusa: az új kenyér és az alkotmány ünnepe.

Az új kenyér ismét ott van bőségesen asztalunkon. Fontosságukat tekintve ikertestvérek ezek: kenyér és alkotmány. A mindennapi kenyér – melynek kellemes illata betölti otthonainkat és jó íze meglepéssel tölt el bennün-

ket – könnyen megkeseredne szánkban, ha nem élhetnénk alkotmányunk védelme alatt. Hálaadással szegjük meg az új kenyeret. Munkánk gyümölcse, imádságunk eredménye ez. Teljesül benne Atyánk örök érvényű ígérete: „Míg a föld létszen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek.” (1Móz 8:22) Hálaadásunkban az egész ország kenyérét köszönjük meg, mert benne van az egész ország dolgozóinak verejtéke is. Tisztelettel gondolunk azokra a munkásokra, akiknek helytállása nyomán biztosítva van a kenyérünk. Urunk felé pedig hálásak vagyunk, mert ismét megtapasztalói lettünk gondoskodó szeretetének: „És megtermi a föld az ő gyümölcset, hogy eleget ehessetek és bátorságosan lakozhassatok azon . . .” (3Móz 25:19)

Ne feledjük el azonban azt sem, hogy a mindennapi kenyér és a becsülettel végzett munka szoros összefüggésére is utal az Ige: „Ha valaki nem akar dolgozni, ne is egyék.” (2Thess 3:10) „Mélto a munkás a maga jutalmára.” (1Tim 5:18) Fogyasszuk hát hálás szívvel és a jól végzett munka örömeivel az új kenyeret. Emlékezzünk meg ugyanakkor azokról is, akiknek az emberi kapzsiság és a rossz elosztás miatt nem jut elég a mindennapi kenyérből.

Nem tekintjük véletlennek, hogy hazánkban az alkotmány ünnepe egybeesik az új kenyér ünnepével. Valljuk ugyanis, hogy amilyen szükségünk van a mindennapi kenyérré, ugyanolyan mértékben szükségünk van az alkotmány által biztosított belső társadalmi rendre és biztonságra. Ez teszi lehetővé népünk békés, zavartalan és szorgalmas munkáját, összefogásunkat, a nyugodt és kiegyensúlyozott egyéni és közösségi életet. A régi Magyarország urai előszeretettel hivatkoztak „a nemzet ezeréves alkotmányára”. Ez azonban csak az uralkodó osztály számára biztosított előnyöket és kiváltságokat. Ilyen volt az „Aranybulla” a XIII. századból, vagy Werbőczinek a „Hármaskönyve” a XVI. századból. A magyar nép széles rétegeinek azonban hosszú ideig kellett küzdenie, amíg olyan Alkotmánya született hazánkban, amely kimondja: „A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé.” A dolgozó nép pedig úgy gyakorolja hatalmát, hogy a város és a falu dolgozói, küldöttei alkotják a felső vezetést. Az országgyűlési képviselők között 157 munkás, 48 téleszt, 146 értelmiségi és egyéb foglalkozású van. Jelen vannak az országgyűlésen mint képviselők egyházi személyek is és 101 női képviselő.

Az országgyűlés 1949. augusztus 20-án iktatta törvénybe azt az Alkotmányt, amely az egyenlő jogok meghirdetésének történelmi alapokmánya. A bányák és a bankok, a gyárak államosítása, a földreform végrehajtása, valamint a kultúrforradalom ismert eseményei mellett a magyar nép legnagyobb történelmi vívmánya a Magyar Népköztársaság Alkotmánya. Boldog megtapasztalói vagyunk annak, hogy ez az alkotmány az elmúlt 32 év alatt ösztönöz erejével és irányító szellemével hatalmas lépésekkel vitte előbbre hazánkat a fejlődés, a szocializmus útján.

A Szentírás világosságánál számunkra különös hangsúlyt kapnak az alkotmányok azon tételei, amelyek az egyenlő jogokat és az egyenlő elbírálás elvét juttatják kifejezésre. Ezek a tételek nem engedik meg az ember és ember közötti hátrányos megkülönböztetéseket. Sok megaláztatásnak és háborúságnak az előidézői voltak ezek a megkülönböztetések az emberek, a társadalmi osztályok és a nemzetek között. Ezeket szüntette meg az új alkotmány. Most kiemeljük az alkotmányok néhány ajándékát.

1. *Egyenlőségünk.* Akik már a megdöntött régi rendszerben is éltünk, jól emlékszünk az igazságtalan és jogtalan megkülönböztetésekre. A szülők helyzete eleve meghatározta a gyermekek sorsát. Aki szegény, egyszerű ember gyermekeként látta meg a napvilágot, nem sok jóra számíthatott. Akinek pedig rangja és vagyona volt, bármilyen gyenge képességű is volt, nem lett földönfutó szegénnyé soha. Hány tehetséges, szegény gyermek kallódott el a századok során! Ma a lehetőségek széles skálája áll kitérve előttünk, s mi ezekkel megkülönböztetés nélkül élhetünk, élünk is örömmel.

2. *A közbiztonság erős pillére ország építésünknek,* amit ugyancsak alkotmányunk biztosít. Nyugodtan kelhetünk, feketünk, kezdeményezhetünk, s ha jó szándék vezet bennünket, érvényesülhetünk is. Azok azonban, akik tisztátalan utakat járnak, másokra törnek, sértik a rendet, személyes jogainkat, a közbiztonság szerveinek rendreutasító és büntető hatalmával találják szembe magukat. Becsüljük meg ezt a biztonságot, hiszen vannak ma hatalmas, civilizált, gazdag országok, ahol ez félelmetesen hiányzik.

3. *A lelkiismereti szabadság* nekünk hívő embereknek különösen hálára indító ajándék. Hirdethetjük Isten igéjét, zavartalanul hallgathatjuk, imáházakat építhetünk, lelkipásztorokat nevelhetünk, Bibliát, énekes- és vallásos tartalmú könyveket, hanglezet vásárolhatunk, hitbuzgalmi lapot nyomtatunk, egyházi üdülőket, szeretetházakat építhetünk és bennük előregedett hittestvéreinket gondozhatjuk. Ezek mind ékes bizonyítékai a lelkiismereti szabadságunknak.

Ez a sok és nagy lehetőség és a szabadság kötelez is bennünket arra, hogy szeressük hazánkat és becsüljük meg alkotmányunkat. Könyörögnünk azokért, akik szeretett hazánkban az alkotmány alapján felelősek azért, hogy jogainkkal „csendes és nyugalmas életet éljünk, teljes istenfélelemmel és tisztességgel” (1 Tim 2:1–2).

Dr. Mészáros Kálmán

Évfordulók — néhány sorban

William Carey, „India apostola”, az Angol Baptista Missziós Társaság megalapítója (1792) 1761. augusztus 17-én született. Cipézmestersége mellett 1783-tól igehirdető Moultonban. 1793-ban megy barátjával Calcuttába első misszionáriusként. A Bibliát bengáli, oriyai, marathii, hindu, assamesei és szankszkrit nyelvre fordította le. Szótárkészítő, a Rámájáná fordítója és segített az Indiai Mezőgazdasági Társaság megalapításában.

*

Eötvös József költő, író, államférfi, a magyar realista regényírás első mester 1871. február 2-án halt meg. Ő alkotta meg az általános és kötelező népoktatásról, valamint a zsidók egyenjogúsításáról szóló törvényt. Az első felelős magyar minisztériumban ő kapta a vallás- és közoktatási tárcát. 1867-től haláláig *Deák Ferenc*hez csatlakozva újból ő lett a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

*

Sallai László baptista lelkipásztor 1881-ben született. *Balogh Lajos* állította szolgálatba előbb 1906-ban evangélistaként, majd lelkipásztorként Nyíregyházán. Fáradhatatlanul járta a 14 állomással önálló körzetet, ahol eredményes munkája igazolta prófétai elhivatottságát.

1881. június 6-án avatta „*Mitl-testerre*” (=társvénné) *Kornya Mihályt Meyer Henrik* Derecskén, „hogy legyen helyette is bemerítő”. Erre a megnövekedett missziós terület miatt volt szükség, hiszen Budapest és környékén kívül az Alföldön kiterjedt missziós tevékenység folyt. *Meyer* látása szerint a diakónus az úrvacsorát kiszolgáltathatta, tagfelvételt tarthatott, de a bemerítést csak a vén (presbiter) végezhetette.

*

Rottmayer János, az első magyarországi baptisták egyike 1901. március 26-án halt meg. Hamburgban tért meg és *Johann Gerhard Oncken* — „az európai baptista misszió atyja” — által bemerítkezett. 1846. május 20-án hazatérve őt társával megalapítója lett a magyar baptista misszióknak. Munkálkodása nyomán volt az első bemerítés Pesten 1848-ban. Bibliaterjesztőként működött, s nem szűnt meg Kolozsvárra költözése után (1865) sem bizonyosságot tenni „a megtalált és elfogadott örömhírről”.

*

Budapesti Vallásos Iratokat Terjesztő Társulatot alapítottak egyházunk tagjai 1911. április 9-én. E szervezkedés célja volt a gyülekezeti tagok és barátok ellátása építő lelki olvasmányokkal a rendszeresen megjelenő egyházi

lapok mellett. Az ún. „ponyvairodalom” ellen is igyekeztek felvenni a harcot az alapítók.

*

Dr. Somogyi Imre 1951-ben, szeptember 11-én halt meg. Munkálkodása negyed századon át döntően formálta közösségünk arculatát. Versei, elmélkedései, történelmi

tárgyú tanulmányai közösségünk irodalmi életét gazdagították, a „szabad államban szabad egyházak” elv következetes és állhatatos hangsúlyozása pedig hozzájárult közjogi helyzetünk stabilizálásához. Egyházvezetői karizmája jól segítette eligazodni egyházunkat a történelmi változások között a többi kisegyházakkal együtt.

Kiss Emil

Effata!

Fülem süket volt hallani szavad,
Ajkam néma dicsérni nagy neved.
Fásult bénaság bilincse alatt
Találtad meg közönyös lelkemet;
– Tehetetlen volt, s nagyon szenvedett.

Megesett rajt könyörülő szíved,
A szenvedő Nálad vigaszt talál –
Reám tekintett irgalmas szemed,
Fényétől lelkem gyógyulásra vár,
– Szavad hatalma gyógyulást kínál.

Azóta hallom drága szent szavad,
Hitszemem látja örök fényedet.
Hadd zengjem hát most meggyógyult, szabad
Lélekkel égi dicsőségedet,
– Te csodás orvos, örök szeretet!

Bácsi Sándor

A Gyülekezeti munkás-képző Tanfolyam tahi konzultációjának résztvevői 1980 júniusában. – Csoportos foglalkozás Révész Árpád előadó vezetésével

A Központi Énekkar vendégszolgálat a szegedi Martin Luther King-kápolnában

1979. november 10-én a Központi Énekkar tagjai felköszöntik a 80 éves Bárdos Lajost, a tiszteletére rendezett egyházzenei hangverseny után

„A BIZONYSÁGTEVŐKNEK FELLEGE VESZ KÖRÜL...”

Amikor Mózes segít

Éjszaka volt. Egy kutya ugatására egyszerre megszűnt az egyiptomi éjszaka mély csendje. A héberek nyomorúságos kunyhóiból is a halálra fáradt emberek hörgő, nehéz légzése hallatszott.

Khusim nagyon nyugtalanul aludt. Forgolódott, néha hangosan felnyögött. Még álmában is hátán érezte az egyiptomi felügyelők korbácsütéseit.

A hajsza napról napra kegyetlenebb lett. A robotmesterek nehéz munkával sanyargatták Izráel fiait. Különösen keserűvé tették az erejük teljében levő férfiak sorsát. Ezeknek látástól vakulásig megfeszített erővel kellett gyúrniuk a nehéz, agyagos sarat a téglavetéshez. Az embertelen bánásmód ellenére mégis egyre inkább szaporodott Izráel.

Khusim hajnalban gémberedett tagokkal, fáradtan ébredt. Szemében a tehetetlenség miatt gyáván meghúzódó ember gyűlölete és gyötrelme égett. Az egyiptomi felügyelők napok óta őt figyelték. Különösen az egyik állandóan sarkában volt, és ha Khusim egy pillanat-

ra megállt a munkában, figyelmeztető szó nélkül azonnal lesújtott meztelen hátára a krokodilbőr korbáccsal. Az elgyötört emberek az utóbbi hónapokban egyetlen szót sem beszélgettek egymással. Nem csupán a testi gyötrelmek, de a lelkekre nehezedő terhek is egyre komorabbá tették az arcokat. Ezek a körülmények arra készítették a rabszolganépet, hogy atyáiknak lassan feledésbe menő Istenét segítségül hívják. A nép vénei csodálatos dolgokat beszéltek a láthatatlanról, aki Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, az ő atyáiknak Istene. A fiatalabbak szívében az ilyen éjszaka elmondott régi történetek hallása azt a reményt keltette, hogy az Örökkévaló tudna rajtuk segíteni. Amikor terheik és a korbácsütések szinte elviselhetetlenek voltak, hangosan Isten nevét kiáltották. Az egyiptomiak előtt mindjobban gyűlöltté lett az Úr neve. Bántotta őket, hogy ez a nyomorult rabszolganép láthatatlan Istenét az ő szeretett bálványisteneik fölé emeli.

Khusim munkája közben családjára gondolt. Alig múlt harminc-

éves, és már szívesen meghalna, ha nem lennének gyermekei. Azok a gyermekek is – mire születtek? . . . Ilyen gondolatok foglalkoztatták, mikor egyszer az ő szívéből is feltört az Isten neve. Még ajkán volt a szó, mikor arcába sújtott a korbács. Az egyiptomi dühtől eszelősen ütlegelte az Urat hívó embert. Khusim gyámoltalanul tartotta hatalmas, izmos kezeit vértől és fájdalomtól eltorzult arca elé.

*

Sok idő telt el azóta, hogy Fáraó leánya magáévá fogadta a vízből kimentett héber gyermeket. Az évek múlásával magastermetű, erős ember lett Mózes. Heves, ingerlékeny természetű volt, és hibás beszéde még inkább türelmetlenné tette. Amikor valamit nem tudott gördülékenyen elmondani, ingerülten, mutogatva magyarázott. Fáraó udvarának egyiptomi szolgálói titokban lenézték Mózeset. Tudták, hogy a megvetett zsidók közül való. Nyíltan azonban nem mertek ellene tenni, mert noha már felnőtt ember volt, mégis Fáraó leányának védelme alatt élt. Mózes is jól tudta, hogy ő a zsidók közül való. Nem igyekezett ezt eltitkolni sem, hiszen szívének legdrágább emlékei azok a gyermekkori emlékek voltak, amikor édesanyja éjszakánként titokban beszélt neki az Örökkévalóról, és arról, hogy hívta ki Ábrahám ősatyát rokonai közül az Úr, hogy nagy néppé tegye. Fejlődésének idején, mikor még a szív leginkább befolyásolható, ilyen anyai örökséget

kapott. Mózes szívében ott élt a hit Istenben, és az a vágy is, hogy segítsen fajtestvérein.

Egy alkalommal gondolataiban elmerülve sétálgatott. Észre sem vette, hogy lábai a téglavető rabszolgákhoz vitték. Megállt, nézte gyötrelmes hajszájukat, hallotta néhez sóhajtozásukat. Ilyenkor arra vágyott, hogy levethesse az udvari ruhát és ott lehessen köztük, hordva népe keserű sorsát. Másnap újból népe felé hajtotta szíve. Rekkenő hőség volt. Árnyéka alig látszott. Majdnem merőlegesen zúdított a nap. Nem messze járt a zsidók munkahelyétől, amikor meglátta a dühöngő egyiptomit, amint ütötte az ő atyjafiai közül való Khusimot. Csak néhány lépésre állt tőlük. Amazok észre sem vették. Khusim szemét elborította a vér, az egyiptomit vakká tette a düh. Ezt látva Mózeset is elragadta az indulat, és „mikor ideoda tekintett és látta, hogy senki sincs, agyonütötte az egyiptomit és elrejtette a homokban” (2Móz 2:12).

Igy segített Mózes Khusimon, az ő atyjafián.

*

Zetepenra, Fáraó leánya ma hiába várta Mózeset. Eddig nem bántotta meg azzal, hogy hívására nem jött el. Késni sem szokott. Mindig pontosan, időben érkezett. Zetepenra nem tudta, mire vélje Mózes hiányzását. Amikor azonban Mózes tegnap esti viselkedését visszaidézte, nyugtalanság fogta el. Látta Mózesen, hogy nehezen tud ural-

kodni belső felindulásán. A zaklatottság okát azonban nem ismerte Fáraó leánya.

Zetepenra ismerte Mózeset. Hiszen ő nevelte és neveltette. Tudta róla, hogy szereti a Nílus partján töltött estéket, amikor halkán szólt a dallam a hárfa lány hangjai kíséretében. Szerette Mózeset attól a pillanattól kezdve, amikor kihozatta a sás közül, mint siró csecsemőt. – Sokszor figyelte „az ő nagy fia” arcát. Tudta, hogy nem az övé már régen. De az öregedő asszonyok makacs ragaszkodásával a meglett embert fiatal fiúnak akarta látni. Látta, hogy az évek múlása kemény arcú, határozott akaratú emberré tette Mózeset. Mózes arca sokszor volt sötét, komor, máskor meg fájdalmas. Zetepenra tapasztalásból tudta, hogy a hárfa lány hangjai megnyíthítják Mózes gránitkemény arcát.

Tegnap este úgy tűnt Zetepenrának, hogy Mózes belső gyötrődése fizikai fájdalommá lett. Arcizmai bizonyos időközökben fájdalmasan megrándultak. Ujjaival türelmetlenül játszott. Fáraó leánya, hogy elűzze Mózesről a fájdalom gonosz szellemét, megparancsolta a hárfásnak, hogy játsszék a tiltott, bús héber dalokból.

Ezek a dalok szomorúak és nagyon reménytelenek voltak. Rabságról és kegyetlen munkáról szóltak, amelyet végezniük kellett idegen földön. Évszázadok óta laktak Egyiptomban, mégis idegenek voltak itt. Rabszolgák, és dalaik szertint azok is maradnak örökké. Elfelejtkezett róluk ösatyáik Istene.

Büszkék voltak az Örökkévaló szellem Istenre, de nem ismerték, mert vigasztalanok és reménytelenek voltak. Szellemükben is rabszolgákká lettek.

Mózeset nem emelték ki lelki harcából a héberek bús dalai sem. Máskor ha hallotta ezeket a dallamokat, tűnődő lett az arca. Az énekkel elmentésen remény és erő töltötte be. Ma este nem így hatottak rá az énekek. Inkább fokozták a benne levő feszültséget. Megelevenedett előtte, amit délben látott. Khusimnak vértől borított arca, az egyiptomi felügyelő örvénygő dühe, a krokodilbőr korbács . . . és a saját tehetetlensége. Nem segíthetett Khusimon.

Ma este pedig hiába várta Mózeset Zetepenra.

*

A nap lement. Hirtelen félelmetes sötétség szakadt a földre. Így szokott lenni, míg fel nem jön a hold.

Khusim ezt a rövid sötétséget használta fel arra, hogy továbbadja a hírt atyjafiainak. Hívó jelére többen eljöttek a fiatalabbak közül meghallani, mit akar. Izgatottan mondta el, hogy ma végre megsza badult üldözőjétől. Mindnyájan tudták, kiről van szó. Az egyiptomi felügyelő különös ellenszenvet Khusim iránt tudott dolog volt.

Ma délben, ismét ok nélkül, teljes erejéből korbácsolt – mondta Khusim. Ezalatt megint arra járt a Vízből Kihúzott. Tegnap is éppen akkor jött, amikor ütött az egyiptomi kutya. Nem láttam, hogy jön,

csak az tűnt fel, hogy hamar abba-hagyta az egyiptomi a korbácsolást. Kitoröltem szememből a vért, hogy lássam, mi történt. Mózes állt előttem, lihegve, ökölbe szorított kézzel. Előtte a porban holtan az egyiptomi. Úgy megijedtem, hogy nem bírtam szólni semmit. Elszaladtam. Később visszaneéztem és láttam, hogy Mózes a kezével gödröt kapart a homokba. Oda húzta be az egyiptomit.

A suttogva mondott híradásra ijedt csend volt az első felelet. Majd megindult a helyeslés vagy a rosszalás kinyilvánítása. Az egyik szinte gyűlölködve mondta: Miért avatkozik az életünkbe ez az áruló? Ne segítsen, elhagyta a saját népét. A másik hang félelemmel beszélt a holnapról, hogy ez az eset jót nem fog szülni. A bátrabbak örültek. Jól tette – mondták. Bárcsak a vezérünk lenne. Agyonütnénk minden egyiptomi kutyát.

Közben feljött a hold, hogy gyá-

vát és hősködőt sürgessen kunyhó-jába menni.

Már az egyiptomiak idejében tartották a manapság is vallott feltevést a gyilkosokról, hogy visszatérnek a tett színhelyére.

Mózes másnap ismét a téglavető hely felé ment. Egészen közel, oda, ahol agyonsújtotta öklével az egyiptomit. Itt azt kellett látnia, hogy két zsidó férfi verekedett. Rászólt arra, aki okatlanul bántotta atyjafiát. Eliáv, a figyelmeztetett, az a gyűlölködő volt, aki Khusim híradásakor is ellenségesen beszélt Mózesről. Fennhangon, szemtelenül Mózesre kiabált: „Kicsoda tett téged bíróvá mirajtunk? Talán engem is meg akarsz ölni, mint megölted az egyiptomit?”

Mózes megijedt. Tette nem maradt tehát titokban. Tegnap történt, és ma már szemébe vágták azok, akiken segíteni akart. Fiatal volt. Féltette az életét, mert „bizony, kitudódott a dolog” (2Móz 2:14).

Dobner Béla

Ha

Ha önmagad végképp odaszánnád,
a világot vissza már nem sírnád,
ha énednek nem emelnél oltárt,
magadról nem énekelnél zsoldárt,
földi kincsek nem csábítanának,
megtudnád, hogy fönn a mennyben várnak.

Sárkány Mihályné

Száguldó lovak

A szövőszéket a földes szoba kel-
lős közepén cövekelték ki, hogy ne
mozogjon munka közben. Az anya
meztláb lábitózott, kezével szapo-
rán dobálta a vetélőt jobbról balra,
balról jobbra, a hátsó zugolyfáról
fogyott a fonal, az elsőn pedig nőtt,
hosszabbodott a vászon.

Kemény hideg volt. Nemcsak
odakinn, benn is, mert a tüzelő el-
fogyott. A lekent felmenő fonalak-
nak száradniuk kellett volna, édes-
anya lábai sem fagyhattak meg.
Nem volt más hátra: tüzelőt kellett
szerezni.

Akkoriban sok volt a szegény
ember. Volt, hogy a tüzelőt éjjel,
lopva tudták csak megszerezni az
erdőből vagy a dülőutak akácsorai-
ból.

Az apa szólt a két fiúnak, hogy
fogják be a lovakat és menjenek
napraforgósárért. A fiúkat nem
kellett nógatni, akármilyen hideg
volt, az mégis nagy dolognak szá-
mított, hogy ők egyedül mehetnek
szekerezni.

Természetesen az idősebb volt a
„kormányos”, olykor megkocogtat-
ta kissé a paripákat. Meg is érkeztek
hamarosan.

Odafordultak egy-két göréku-
pachoz, letakarították róla a vastag
hőréteget és kezdték a rakodást.
Gyakorlatuk ilyen munkában nem-
igen volt, a hideg is dermesztette
tagjaikat, meg kellett hát szenved-
niük, mire annyi szárt raktak föl,
amennyit csak bírtak.

Az út nagyon kemény, fagyos
volt, úgy rázta a szekeret hazafelé,
mint emberek a rostát. A lovak
trappoltak volna, de a hajtó fiú nem
engedte. Meghúzták a feszítőzablát,
erre megtorpantak. Ez többször is-
métlődött, de semmi jót nem ered-
ményezett, mert a megtorpanáskor
a kiálló szárak megszúrták a lovakat,
ami sehogy sem tetszett nekik. Még
inkább futni akartak, a gyeplőtartó
legényke ellenére. És mivel kétféle
akarát került szembe egymással,
nem lett jó vége.

A fiú a rakomány tetején ülve
lábaikat nem tudta semmihez odafe-
szíteni, a rakományt nem kötözték
le, így addig csúszkált, míg egyszer
csak a lovak közé esett. A kisebb
fiú maradt egyedül a rakomány te-
tején – gyeplő nélkül. A lovak egy-
kettőre megéreztek a szabadságot,
egyre jobban nekilendültek, végül
vágtaiba kezdtek, rohantak megva-
dulva.

A hajtót otthagyták a földön –
vértett, jajgatott –, a szabadon len-
gő gyeplősár valamiképpen a bal
kerék alá került, rántott a lovakon,
azok elfordultak és hirtelen bero-
hantak az akácfák közé. Csakhogy
odaszorultak a fatörzsek közé. Az
erős fák úgy nyomták bordáikat,
hogy szuszogni alig tudtak, csak re-
megtek csuromvizesen, tajtékos
szájjal, kitágult orrlyukakkal.

A kisebb fiú halálra ijedten ug-
rott le a szekérről, látva a helyzetet,
hirtelen nem tudta, mitévő legyen.

Sírva futott segítségért a vincellérekhez, mert szerencsére eszébe jutott, hogy nem lagnak messze.

Kecskés bácsi – a vincellér – otthon volt, és ment is vele azonnal, sőt baltát, fűrészét is vitt magával, amint kivette a kisfiú szavaiból, mi is történt tulajdonképpen.

Az idejében érkezett segítségen Isten áldása van. A vincellér először a lovakat szorító fűkát vágta ki tövestül, mert már-már attól lehetett tartani, hogy a lovak megfulladnak. Azok, amint kiszabadultak a szorításból, és lélegzetet vehettek, a szájukat, a rudat meg a zablát kezdték nyalogatni.

Azután néztek a havas földön kuporgó fiú után. Hóval dörzsölték a sebek köre alvadt vért, odatámogatták a szekérhez, és most már hárman kötözték, ahogy tudták, a szétszakadt istrángokat, megdrótozták a gyeplősárakat. Jó hasznát vették Kecskés bácsi, a vincellér segítségének ebben is. Végül pedig megköszöntek mindent és újra felmázták a szekér tetejére, és – miután visszaveregették a kiálló napraforgósárakat, nehogy újabb bajt okozza-

nak – óvatosan elindultak hazafelé. Mivel most már a lovaknak sem volt kedvük a futáshoz, lépésben haladtak egészen hazáig.

Amikor beálltak az udvarra tépetten, zúzottan, törött szekérrúddal, a szülők és a kisebb testvérek elképedtek a látványon.

– Mit csináltak? – jajdult fel az anya, de máris mosogatni, kötöztetni kezdte fia sebeit, apjuk pedig a lovakat ápolta. A nagyobb leányka mindjárt ölelt egy nagyot a hozott tüzelőből, és térdein kezdte tördelni, hogy mielőbb „etethessen. No, nagy meleget nem várhattak, pernyéstül vitte kifelé a huzat, őket pedig hasztalan faggatták, mi történt, a fázás és az ijedtség most vett csak igazán hatalmat rajtuk, remegni kezdtek, fogaik vacogtak, és összevissza beszéltek. De annyi mindenetre kiderült, hogy a vincellér, Kecskés bácsit úgy kapták segítségül, mint Isten segítségét. És most az egyszer tudatosan örültek a fiúk is annak, hogy fedél van a fejük fölött.

Imre Albert

GYERMEKEK EGYMÁS KÖZÖTT . . .

Jóska: Én megtértem, a szívemet átadtam az Úr Jézusnak.

Pista: Tényleg? Majd meglátjuk holnap!

Másnap hajba kapott a két gyerek.

Pista Jóskának: Na, csak eddig tartott a te híres megtéréсед?

Vihar után

Az eső hajnal óta megállás nélkül esett. A férfi az ablaknál állt. Kémlelte az eget, nem szakadozik-e valahol a felhőzet.

Már délfelé járt az idő, mikor az eső csendesedni kezdett. Ingerülten sürgette az ebédet. Azt tervezte, ha eláll az eső, ebéd után kimegy az erdőre, és hazahozza az összegyűjtött rőzsét. Egyáltalán nem volt erre a munkára most alkalmas az idő, de nem törődött vele. Valami rettenetesen szorította a torkát, úgy érezte, ha nem megy ki a szabad levegőre, megfullad. Felesége az ilyen meggondolatlanságáért máskor csipős hangon korholta volna, most azonban szóltanul rakta az ebédet az asztalra.

Évés közben kezdte csak csendes szavakkal kérlelni emberét, hogy ne induljon el ilyen időben. Ujra eleredhet az eső, elakad a sárban, valami baja is történhet.

A férfi ingerültségének éppen az volt az oka, hogy felesége most nem veszekedett vele, mint máskor, hanem szelid, csendes szavakkal kérlette.

Az asszony az utóbbi időben teljesen megváltozott, ellentéte lett korábbi önmagának.

Ez a változás nem bosszantotta volna, de barátai gúnyolódását nem bírta már. Azért gúnyolták, mert engedte, hogy a felesége bekeresztelkedjék a hívők közé.

Megvoltak ők egymással. Igaz, hogy napirenden volt a civakodás,

veszekedés, de a hosszú idő alatt úgy megszokták, nem is gondoltak arra, hogy másképpen is lehetne élni . . . Felesége megismerkedett egy házaspárral, akik nemrégén költöztek a faluba.

A férfi baleset következtében elveszítette az egyik lábát, ezért csak „sántának” emlegették a faluban. Cipész volt, így elég sokan megfordultak nála.

Hire járt a faluban, hogy amíg a férfi a lábbeliket javítja, a felesége szóval tartja a vendégeket. Az asszony beszéde után – a „sánta” jelző mellé – nem sok idő múltán a „bibliás” jelző is társult. Az asszony ugyanis a Bibliából beszélt a vendégeknek, meg arról, hogyan kell Istennek tetsző életet élni. Majd bizonyosságot tett a saját megtéréséről. Sokan gúnyolták érte, de voltak olyanok is akik szívesen hallgatták, olyankor is felkeresték őket, amikor nem vittek javítanivalót. Este, amikor a férfi bevégezte a munkát, hosszasan beszélgettek az érdeklődőkkel.

Hamarosan jó néhányan komolyan kezdtek érdeklődni a házaspártól a bibliai igazságokról, a megtérésről. Ezek között volt az ő felesége is. Az asszonynál ekkor következett be a feltűnő változás.

Amikor hazaérkezett a mezőről, a felesége a kapuban várta, segített kifogni a lovakat, a vacsora meg ott párolgott az asztalon.

Korábban nemegyszer előfordult, hogy amikor megérkezett, a kert végéből kellett előkiabálni az asszonyt, a konyha hideg volt, csak akkor kezdett kapkodva valami vacsorát készíteni. Tetszett neki ez a változás. Házuk körül olyan rend volt, mint még soha. Ezért hát nem bírt különösebb jelentőséggel számára feleségének ez a bejelentése, hogy ő megtért. Azt válaszolta neki, hogy őt nem érdekli, csak vissza ne alakuljon az új rend a régi rendetlenségé. Nem sokkal később közölte vele felesége, hogy be fog merítkezni. Elmondta, hogy pünkösdkor lesz a bemerítés a szomszéd falu imaházában. Hívta őt is.

Nem ellenkezett, de nem ment el.

Nem is lett volna semmi baj, ha délután nem megy el a kocsmába, és nem mondja el a cimboráknak, hogy hova ment az asszony. Ettől kezdve nem hagytak neki békét, állandóan heccelték.

Azért akart most kimenni az erdőre, hogy a szabad levegőn kiokoskodjon valamit, amivel vissza tudná tartani a feleségét a hívőktől, hogy megszűnjön a gúnyolódás. Hiába volt a feleségének minden igyekezete, hogy otthon tartsa, nem hallgatott rá, elment.

Az asszony soha nem nyitott ilyen nehéz szívvel kaput a férjének. Nyugtalanúság fogta el, mikor utána nézett. Becsukta a kaput, bement a szobába, elővette a Bibliáját, és ahol kinyílott, olvasni kezdte: „Uram égig ér a te kegyelmességed; a te hűséged a felhőkig.”

Az olvasott ige valamennyire megvigasztalta, de teljesen nem tudott megnyugodni. Imába foglalta férjét, és Isten oltalmába ajánlotta, úgy kezdett délutáni munkájához.

Kint az erdőn a férfi kifogta a lovat, és a szekér oldalához kötötte. Felnézett az égre, és a legszivesebben már fordult volna vissza. Sűrű felhők tornyosodtak. Vihar készült újra. Nyugalmat erőltetett magára, mert addig nem akart hazamenni, amíg valami „okosat” ki nem talált. Gondolkodásra azonban nem volt ideje, mert egy vakító villám mellett hasította át a levegőt és óriásit csattant. Úgy érezte, mintha valaki bedobta volna a szekér alá. Néhány pillanatra elveszítette az eszméletét. Amikor felnézett, a szekér mellett egy hatalmas fa, kettéhasadva, mint egy óriási gyertya, nagy lángokkal égett. A fa másik fele pedig ott feküdt keresztben a szekéren. A ló élettelenül nyúlt el mellette. Az égő fa lángjait a közeli erdészházban is észrevették és többen szaladtak, hogy a tüzet eloltsák.

Amint odaértek, csodálkozva nézték a látványt, ami elébük tárult. Alig vették észre a szekér alól kikecmergő, minden ízében remegő embert . . . Száraz ruhát adtak rá és hazakísérték a teljesen átázott, egész testében remegő férfit.

Felesége rémülten nyitott ajtót a különös menetnek. Előkerültek a meleg takarók, meg a forró tea . . .

Amikor férje valamennyire megnyugodott és felmelegedett, elmondta őszintén, hogy mi volt az oka nyugtalanúságának és ingerültség-

gének, s azt is, hogy milyen céllal ment el otthonról.

Beszámolt barátai gúnyolódásáról és arról, hogy nem volt képes megvédeni feleségét, hanem el akarta szakítani a hívőktől. Aztán jött a villám . . .

Útközben hazafelé mindent átgondolt . . . Csendesen, mintegy magában mormolta: A suszterék szobája kicsi. Náluk meg itt van kihasználatlanul a nagy szoba. Ide sokkal többen beférnek, ezután itt

kellene tartani az összejöveteleket.

Ide talán még a cimboráim is eljönnének, ha továbbra is barátokozni akarnak velem. Mert hogy én nem fogok többé velük együtt lenni, az biztos.

A lámpa sárgás fénye megszépitette a meghatódottan egymásra néző két ember arcát. Az asszony hálatelt szívvel idézte vissza a délután olvasott ígét: „Uram, égis ér a te kegyelmességed!”

Both Ferenc

Felkél reményed csillaga

Játékosan bomlik a szélben
a fűz selyemszőke haja.
Tűnt tavaszok tűzét idézem,
amik lobogtak valaha,

hány ezerszer győzött a télen
a nap szikrázó aránya?
A pusztaságban és az éjben
hányszor zengett az ÚR szava:

– Ébredj, te föld! Zsendülj vetésem!
Hegyek orma zöldülj ki szépen,
csordulj Gileád balzsama!

Ne járj sötétben már népem,
emeld föl szemedet: az égen
felkelt reményed csillaga!

Rumi Erzsébet

Átélt látomás

Mi ez a sötétség? Semmit sem látok! Minden ragad körülöttem, húz egyre mélyebbre. Hiába rángatom a lábam, nem enged el. Egyre lejjebb süllyedek. És én vak, eddig nem vettem észre, hogy milyen szutyokban vagyok . . . Nem bírom ki, nem bírom tovább . . . Hogy lehet, hogy eddig nem éreztem? Aludtam? . . . Egyáltalán, hogy lehet ilyen hidegben, bűzben, ilyen lehetetlen helyzetben aludni? És én még azt álmodtam, hogy szép, füves mezőn sétálok, virágot szedek . . .

Hörgések, fojtott sóhajok, kiáltások . . . Ez a ragadós, mocsár a derekamig ér már! . . . Mindjárt előnt! Fojtogat! Hogyan mentsem ki magam? Nem látok semmit! Hogyan szabadulok meg ebből, ki az, aki idejönne értem? . . .

Fájdalom, senki nem látja, hogy itt vagyok! Senki sem merne követni ide, hogy kimentesen! Magamnak kell tennem valamit . . . De mit? . . . Hogyan? . . . Kiabáljak? Ki hallja? SENKI! Senki! Senki . . .

*

Süket feketeség! Nem hallod, hogy kiáltozom? Miért nem küldesz valakit, aki megment? . . .

Iszonyatos! Ki fogta meg a karom, ki az, aki görcsösen belém kapaszkodik, holott én is mindjárt elsüllyedek? Nem tudok segíteni! Engedd el a karom! A lábamat se húzd! . . .

Zöld fény dereng és megjelenek a szemem előtt kapálódzó karok, lábak, görcsösen eltorzult, halottmerev arcok – egy borzalmas táj képe.

Nézd, zöld fény! Hallgasd! Hallod? Megint nyögések, sóhajok hörgések. Hát mi ez? A halál? A pokol? . . . Nincs menekvés! Már az államig ér a posvány. Meghalok . . .

*

Ki az? Szólt valaki? Ki beszél? Mit mondasz? . . . Kinek van itt ilyen nyugodt hangja?

Azt mondog, megmenekülhetek? Te mentesz meg? Hát siess, mert már majdnem a számig ér . . . Csak ha én is akarom, akkor emelsz ki? Hát nem látod, mennyire akarom? Miért húzod az időt? Meghalok! . . . Cselekednem kell? Mondd, mutasd, hogy mit tegyek! Taníts meg a te akaratodra!

*

Érdekes! Most mintha már nem húzna a ragadós mocsár. A zöld fény lassan eltűnik, rózsaszínűre, majd egyre vakítóbb vörösre válik . . . Rám folyik valami . . . mi lehet ez? Simogató meleg és ahol ér, onnan eltűnik a posvány ragacsa . . . Folyik, folyik . . . rá a fejemre, a nyakamra, végig le a testemen. Mindenütt elér. De mi ez? Mi lehet? Vörös fény! Te vagy az? Ne, ne várj jobban! Be kell hunynom a

szememet. Nem bírom látni a feketeség után a fényességedet, a tisztaságodat, túl átlátszó vagy, túl egyszerű! Nem vagyok méltó, hogy körülölelj. Még a lábam a mélyben áll, még csak az életem fele a tiéd! A másik fele ragad, piszkos, nagyon piszkos . . .

*

Most ki kell nyitnom a szememet. Ha te akarod! A te hatalmadban vagyok, te irányítasz . . . Félek! Nem merek szembenézni veled. Nagyon tiszta és hatalmas vagy. Myszáj kinyitnom? Jó, engedelmeskedem neked . . . ha te akarod, megteszem . . .

*

Szép, tiszta, napfényes égboltot látok, zöld fűvön állok. Igazi virágos, illatos tavaszi idő. A sötétség, a hörgések, a zöld, meg a vörös fény sehol. Vagy megint csak álmodom? . . .

De nem, mert az a kedves hang újból hallatszik: „Enyém vagy, ember! Megmentettelek! Megőriztelek, mert szeretlek.” Ez most olyan valószínű, hogy szinte meg lehet fogni.

A csendes hang, a kedves, hívogató hang ismét megszólal. Szelíden unszoló, mégsem erőszakos:

– Ne félj, ember! Nézz rám! Már nem kell félned, nem süllyedsz el többé. Amíg rám figyelsz, nem ér baj. Bíz bennem, és szeretlek. Mindent megmutatok a kellő időben. Én leszek a fény az utadon. Azt akarom, hogy megismerj és metudd, nekem kell az életed, az erőd, a munkád; de kell az ügyetlenséged, a

hitetlenséged, a vadócságod, a szeretetlenséged és a restséged is. Minden! Érted! Minden! Az egészet kérem! Az egészet!

Emlékezz! Amikor már félig kiemelkedtél, mennyire kívántad a teljes szabadságot. Ha most nem mondasz igent, oda, sőt mélyebbre jutsz, mint eddig voltál. Akkor azután már nem lesz visszaút. Menthetetlenül elsüllyedsz.

Nézz hát rám! Nézz föl! Indulj el felém! Még hajnal van, napszálltáig elérhetsz engem, ha sietsz. Gyere! –

Főlemelem a fejem és előttem, távol – de nem elérhetetlen messziségben – látom a Sziklát. Összefut a könny a szememben és vidáman, szökellve-futva elindulok felé. A nap egyre jobban tűz. Én meg csak szaladok, szaladok. De dél körül felhők tornyosulnak, a levegő fojtogató, feszült. Vihar készül. Lankad a lábam. Félelem fog el: hátha nem érek oda estig, hátha bajom esik a vihar közben. Már-már megállok, de amint a Sziklára pillantok, eszembe jut, hogy hová indultam. Ekkor, mint egy lökés erejére, megint futok. A viharfelhők lassan elszállnak, én pedig futok felé, a Szikla felé. Hajt a tudat, hogy ott a cél, és már nincs messze. Ahogy bealkonyul, a nap helyett a Szikla világít, s nem lesz egyre sötétebb. Világít a Szikla! Vakítja vaksötéthez szokott szemem ez az igazi fényesség. Rohanok, lihegek, és mielőtt a nap lebukna, ott állok a Szikla tövében. Sírnom kell, nagyon görcsösen. Ráborulok a Sziklára, hogy úgy köszönjem meg a szabadulást. De meg-

köszönni nem tudom, csak sírok.
Jó, hogy ő érti. Mert hozzá tartozom, a része lettem. Érti, mert szeret, érti, mert minden embert megért, akit megkeresett. Megért!
„Mert azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett” (Lk 19:10).

Igen.

„Igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket, akik közül első vagyok én” (1Tim 1:15)!

Meláth Szilvia

*

Magunkon ítélni sokkal nehezebb, mint másón. Ha sikerül helyesen ítélned saját magad fölött, az annak a jele, hogy valódi bölcs vagy.

S.-Exupéry

Hangtalan kérés az Istenhez

Ha e zúgó világ vak bánataitól
s feszült félelmeitől riadtan fordulok
feléd, lásd: kába, rémült, üres és vak vagyok
s fogaim zárt sora közül egy hang se szól.

Ilyenkor, mint a tűz fakó, kis pernyéi,
miket felkap a szél s messze szétszór a légben;
úgy száll erőtlenül, szürkén szerte a létem:
érezem, nem más, csak semmiből fakadt semmi.

Én nyugtalan, riadt kínom szívemre száll,
mint a házakra hajló sötét rémekből szőtt
súlyos, szorongó árnyak, s szabadulást várok.

De lelkem üressége, nézd, semmit sem talál,
mert kereséseim lám, mind-mind gyengék, meddők
Tenélküled s álmaim: elárvult, bús álmok.

Kleinheincz Ferenc

Erdei találkozás

Amikor a Baróti-havas alján fekvő kis városunkban részt vettünk Daczó Mária és Bartha Károly eljegyzésén, nem gondoltuk, hogy a menyegzőre sohasem kerül sor . . . Mária szülei ugyan aggódtak a két évre tervezett várakozási idő miatt, amíg Károly messzi tanulmányújáról visszatér. A vőlegény azonban könnyedén leintette az aggodalmaskodókat; két esztendő nem a világ, s akkor végül is kész emberként jöhet haza a menyegzőt megtartani. Ez azonban csupán ígéret maradt.

A két esztendő teltével maga helyett csupán levelet küldött, amelyben udvariasan közölte, a körülményei úgy alakultak, hogy nem tér haza. Elnézést kért Máriától, majd hosszú, boldog életet és jobb házasársat kívánt, mint amilyen ő lett volna.

A levelet Mária vette kézhez, annak tragikus tartalma szinte a földre sújtotta. Szerencsére szülei nem voltak otthon, s mire hazatértek, már annyira erőt vett magán, hogy palástolni tudta felindultságát. Úgy döntött, egyelőre nem mutatja meg a levelet, és megkísérli egy-maga megemésztetni a csalódás okozta keserűséget.

Gondolt egyet, s elhatározta, hogy másnap átmegy a havason túl élő beteges nagynénjéhez, akit időnként amúgy is meg szokott látogatni. Már a gondolat is nyugtatólag hatott rá. Szülei semmit sem

sejtve bocsátották útjára másnap kora reggel.

A hosszú erdei gyaloglás alatt zavartalanul sírhatott. Fel-feltörő zokogását csak az erdei madarak és az őrt álló sudár fenyők hallhatták néma megértéssel, s főként az, Aki „minden bánatunkban gyógyírt nyújt sebünkre . . .” Arra eszmélt, hogy eltévedt. Nem csak az útját keresztező kis patak, de a táj is ismeretlen volt előtte. Megállt és fennhangon kérdezte: „Uram, Istenem! Hol vagyok, merre menjek?” Úgy érezte, mindenképpen zsákutcába került . . . Még itt is célt tévesztett.

Amint hosszú, kínos percekig dermedten állt, egyszer csak válaszként távoli fejszecsapás ütemes zaját hozta feléje az erdei szellő. Megkönnyebbülten indult a hang irányába, s ahogy közeledett a zaj forrásához, mindinkább megbátorodott. Egy kis tisztáshoz ért, s a szemé elé tárult látványon ugyancsak elcsodálkozott. Egy szálás öreg ember kitartóan döngetett egy hatalmas tölgyet, s közben letéve fejszéjét, verejtékes homlokát megtörölte, majd komótosan leült egy tönkre. Ahogy egy kissé megpihent, énekelni kezdte az istenes zsoltárt: „Az Úr énnékem őriző pásztorom, azért semmiben meg nem fogyatkozom.” A rengetegben nagy kincs az irányt mutató és biztonságot keltő emberi hang.

Máriát igen megragadta ez a hangulatos jelenet. Majd néhány lépés után illendően köszönt:

– Adjon Isten jó napot, bácsikám! – Az öreg ember csodálkozva fogadta:

– Hozta Isten, lelkem, hát hogy került ide, ahol még a madár is csak átrepül?

Mária kissé zavartan szólt:

– Árkosfalvára igyekszem, de valahogy utat tévesztettem, s ha kegyelmed nem döngeti ezt a nagy fát, bizony kétségbeestem volna. A fejseje csattogása mentett ki reménytelennek látszó helyzetemből.

– Fiatall magam még lelkem, hogy kétségbeessék, hagyja ezt az ilyenfajta öregemberekre, mint én!

– De bácsikám, maga nem úgy énekelt az elébb, mint aki kétségbeesett lenne! – válaszolt Mária.

– Az lehet, de volt idő, amikor én sem tudtam így énekelni, ilyen békességben.

– Honnan van ez a nagy kincse, bácsikám? – kérdezte a leány.

– Ez onnan felülről van, a kegyelmes Istentől. Akitől minden jó árad! – szólt emelt hangon az öreg favágó.

– Ugyan, hogyan kapta ezt a nagy ajándékot?

– Az Istenre találás, a megtérés útján. Igaz, nehezen és sok küzdelem útján leltem rá. Szinte a mai napig csodálkozom az isteni kegyelem mérhetetlen nagyságán!

– Hát azon lehet is csodálkozni – szólt Mária –, mert aki idős korára ilyen nehéz munkát végez, s

amellett még énekelni is van kedve, az valóban isteni kegyelem!

– Igaza van, lelkem, de higgye el, nem volt könnyű dolga Istennek engem a jó útra téríteni. Komoly története van ennek, s ha érdekléné, no meg ideje is lenne rá, szívesen elmondanám, csak nem tudom mennyire van ide Árkosfalva.

– Szeretnék napnyugta előtt megérkezni a nénikémhez.

– Azt én eligazítom: jó másfél óra alatt odaérhet.

– Megköszönöm a szíveségét, s így szívesen meghallgatom, hiszen igencsak keserűséggel rovom ezt az utat . . . Legalább még hallgatom, feledek a saját bánatom.

– Köszönöm az érdeklődését, lelkem, üljön le arra a sima tönkre, s közben fogyasszon velem egy szerény faláska kenyeret, talán még valami egyéb is akad mellé. Aztán addig megpihen, mert biza' nagy utat járt, amíg ide ért. Ezzel az öreg bement a kalyibájába, s kiszáratva kendőbe csavart ételmet hozott. – Fogadja szívesen ezt a szerény istenajándékát. – Majd komótosan leülve maga is hozzálátott a falatozáshoz, s közben nyugodt hangon beszélni kezdett:

– Nos hát elsőben is azzal kezdem, hogy én kibírhatalanul nehéz természetű ember voltam. Amolyan kötekedő, kákán is csomót kereső, megfontolatlanul heveskedő. Soha senkivel sem tudtam összeférni s békességben lenni. Minthogy akkor még nem ismertem a Szentírást, eszembe se jutott, hogy amilyen

mértékkel mér az ember, olyannal mérnek neki is! Így aztán még az a mondas is igaz lett az életben: „Aki szelet vet, vihart arat!” Ma már jól tudom, hogy minden gonoszának oka a bűn. A falumbéliekkel is állandó volt a perpatvar, legtöbbször az átkos kivagyiság, fennhéjzás miatt. Sajnos ez általános jelenség volt annak ellenére, hogy szinte valamennyien templomjáró emberek voltunk. Csak hát ez mit sem változtatott rajtunk . . . Beszélhetett nekünk a jó öreg nagytiszteletű úr! Falra hányt borsó volt minden szava . . . Előttek ugyan jó példaként állott drága feleségem, de engem sokszor még az ő jósága is bosszantott. Hát még amikor a hívőkhoz kezdett járni. No, akkor aztán az otthonunkban is elszabadult a pokol. A sátán teljesen az uralma alá hajtott. Minél igyekvőbb és kedvesebb lett az én asszonyom, annál gonoszabb lettem én. Ő pedig némán tűrt mindent. Én meg botorul azt képzeltem, hogy neki ez a kötelessége. Még a gyermekeim is menekültek előlem, ha megláttak. Eszembe se jutott, hogy amit művelek, az megbocsáthatatlan véték Isten és ember ellen egyaránt!

– Aztán meddig tartott ez a tombolása? – törte meg Mária az öreg favágó önméztő vádaskodását.

– Odáig jutottam, hogy összeférhetetlenségem miatt önmagamot taszítottam ki a családom köréből és a falumból egyaránt. Ha megláttak az emberek, elfordították fejüket. Végül magam is beláttam, hogy

ez így nem mehet tovább. Persze az nem jutott eszembe, hogy magamnak kéne megváltozni, s akkor megváltozna körülöttem a világ is . . . Addig még sok volt hátra. Egy kora tavaszi hajnalon, még a családomtól sem búcsúztam el, vettem a tarisznyámat, a fejszemet, meg egynémely szükséges holmit, s kijöttem ide a havasba. Itt aztán nem volt kivel kötözködni. – Összeütöttem magamnak ezt a kalyibát, s az erdőcsőszel megegyeztem, hogy favágást vállalok. Azt meg nem érdekelte, hogy kinek hívnak; némi ellenszolgáltatásért időnként ellátott a szükséges élelemmel. Aztán megkezdtem ebben az irdatlan rengetegben az irtást.

Dolgoztam látástól vakulásig anélkül, hogy érdekelt volna valami a világ folyásáról. Időnként megkaptam a kialakított járandóságomat, abból se sok hasznom volt, hiszen ilyenkor mindig gondoskodtam „bűfelejtőről” is . . . Leittam magam, s amikor kijózanodtam, minden kezdődött előlről. Sajnos az embergyűlöletem nemhogy csökkent, de a magányban még fokozódott. Az Istent kezdtem kárhóztatni, amiért embert teremtett.

Egy napon, bár senki sem volt a közelemben, ez a dühödtté indulat annyira hatalmába kerített, hogy sem enni, sem aludni nem tudtam. Tehetetlenségemben farkasszemtel néztem az ég felé, majd üvöltöni kezdtem: „Úr Isten, ha én téged egyszer megfoghatnának!” – Egy pillanat múlva az erdő visszhangozta istenkáromló, dühödtté hangomat. Ettől

7

én úgy megrettentem, hogy megszá-
dülve nekiestem az előttem magas-
odó sziklafalnak. Elkábultam.
Amikor magamhoz tértem, egyszer
csak mint egy kis gyermek, sírni
kezdtem. A sírást én annak előtte
vénaaszonyos dolognak tartottam,
de most megmagyarázhatatlan két-
ségbeesés, sőt félelem vett erőt raj-
tam. Éreztem, hogy nemcsak a csa-
ládom, embertársaim, de egyenesen
a teremtő Isten ellen vétettem! –
„Uram, Istenem! – tört fel belőlem
a kétségbeesés –, bocsásd meg vak-
merőséget, tiszteletlenségemet;
most látom valójában, hogy milyen
szerencsétlen, nyomorult féreg va-
gyok. Én Istenem, mit tegyek, hogy
más ember legyek?” – szakadt ki
lelkemből a kiáltás.

Az egész rengetegben néma csend
honolt. Madár sem zengett, fűszál
sem rezgett. S ebben a csöndesség-
ben, itt belül a szívemben, megszól-
alt egy halk, szelíd hang: „Szeret
az Isten téged, Szántó János! For-
dulj hozzá bizalommal, mert csak
általa válhatsz új emberré. Csak álta-
la teheted jóvá elrontott életedet,
mert Ő a jóság, a békesség, a szere-
tet és a boldogság örök kútforrása.
Azért voltál boldogtalan, mert ezek
mind hiányoztak eddigi sivár életed-
ből.” – Ez a belső, addig soha nem
hallott hang betöltötte a lelkemet,
és addig soha nem érzett kimond-
hatatlan békesség hatott át. Szinte
az egész világot szerettem volna
magamhoz ölelni. Aztán alázattal
letérdeltem; és akadozó szavakkal
imádkozni kezdtem. De csak annyit
tudtam mindíg mondani: „Hála le-

gyen néked teremtő Istenem! Bo-
csáss meg nekem, Uram, Istenem!
Segíts meg engem örökkévaló Iste-
nem!”

Amikor Szántó János befejezte
megtérése történetét, Daczó Mária
törölni kezdte könnyben úszó szem-
mét. Maga sem vette észre, mikor
eredt el a könnye. Amíg az öreg fa-
vágót hallgatta, saját keserű sorsa,
a szívét-lelkét bénító fájdalma eny-
hülni kezdett. Hiszen a mások szen-
vedése hallatán a magunké sokszor
kisebbnek tűnik... Végül megtörte
a hirtelen beállt csöndet:

– Aztán hogy alakult a sorsa,
Szántó bácsi? – kérdezte.

– Hát az úgy, hogy az Istennel
való csodálatos találkozásom után
nem volt már maradásom. Csak-
hogy ez nem hasonlított a korábbi
nyugtalanúságomhoz. Alig vártam,
hogy családomat újra láthassam.
Amikor aztán egy alkonyatkor meg-
álltam házam küszöbén, sem fele-
ségem, sem gyermekeim nem akar-
tak hinni a szemüknek. Hiszen már
nem azt az elvadult embert látták
maguk előtt, aki hűtlenül elhagyta
őket. Mit szaporítsam a szót, volt
sírás és boldog nevetés egyaránt.
S minthogy a hirnek szárnya van,
nemsokára tele lett a házunk nem-
csak kíváncsi, de velünk együtt ör-
vendező szomszédokkal. Akiknek
nemcsak jó útra térésem történetét
kellett elmondanom, de ugyancsak
győzni kellett szóval a sok kérdésre
adandó választ. Aztán hű társam
elővette a Bibliát és olvasni kezdett:
„Ha valaki követni akar, tagadja
meg magát, vegye föl keresztjét és

kövessen engem." Lassan pirkadni kezdett, mire mindenki nyugovóra tért.

Attól a naptól kezdve családommal együtt én is a hívők gyülekezetébe járok. A falu népe el is nevezett bennünket „Boldog Szántó Jánoséknak” . . .

Mire Szántó János elmondta megtérése történetét, a lenyugodni készülő nap sürgetni kezdte Daczó Máriát. Felállt, hogy mihamarább céljához érjen, Árkosfalvára. Szántó bácsi készségesen elkísérte az erdő széléig, hogy biztos legyen az útja a

leánynak. Daczó Mária útközben elmondta fölbomlott jegyessége szomorú történetét. Úgy érezte, mintha nagy tehertől szabadult volna meg. Amikor elbúcsúztak egymástól, megígérte, hogy fölkeresi a szomszéd faluban lakó Szántó családot.

Így esett, hogy két esztendő múltán Daczó Mária és ifjú Szántó János menyegzőjét ünnepelhették a kis székelyföldi gyülekezetben. Mert: „Boldogok, akik teljes szívből keresik Őt . . .”

Bányai Ferencné

Fohász

Ó, Istenem, bércek alkotója,
Völgyek elsímítőja,
Mindentudó, Mindenható!
Az ég kékjébe nézve téged szemlélek,
Tereád gondolok, Alkotóm.
Előtted még az egek sem tiszták,
Én bűnös ember hogyan érhetek hozzád?
Ám a fellegeket is Te űzöd el,
Hogy ragyogóvá tedd az eget.
Jöjj, és életem
Sötét gondfelhőit
Tereid el,
Semmisítsd meg szent kezeddel,
És tedd engedelmessé,
Bízóbbá szívemet!

Lovas András

Én kerestem, és ő megtalált

Hét-nyolc éves voltam. A szomszédban volt egy játékos fiatal vizsla. Sokat játszottam vele, futkároztunk, birkóztunk. Emlékszem még rá, hogy azt nem szerette, amikor a csúzlím gumija csattant, akkor mindig megijedt és morgott. Egy nyár végi estén is játszottam a kutyával, és az játék közben megharapta a combomat. A seb nem volt nagy, csak egy kicsit vérzett. De a vizsla megérezte, hogy ez erős tréfa volt, behúzta a farkát, szégyenlősen és szomorúan hazasomfordált. Engem rögtön orvoshoz vittek. Az orvos már majdnem minden tetanuszt kinyomott a fecskendőjéből, amikor hirtelen kirántotta a tűt, a szúrás körül piros folt jelent meg, ami azt jelenti, hogy a szervezetem nem bírja az aktív tetanuszt. Rosszul lettem. Beadott egy ellenszérumot. Még arra emlékszem, hogy hazavittek, és szörnyű rosszul éreztem magam. Csak később tudtam meg, hogy fél napig élet és halál között lebegtem. Azt is később (már felnőtt fejjel) tudtam meg, hogy éppen a kutyaharapást megelőző napokban állapotodott meg édesapám és édesanyám, hogy nem íratnak be hittanra, nehogy ez a jövőmre nézve hátrányos legyen. Azon a kritikus estén édesanyám sírva imádkozott, hogy életben maradjak . . .

Gyermekkoromban minden vasárnap voltam gyerek-istentiszteleten és emlékszem, hogy szerettem oda járni. A tisztelendő néni na-

gyon érdekes történeteket mesélt a Bibliából, amit én otthon mindig elmondtam az édesanyámnak. Akkor gyermekkoromban Isten léte számomra nem volt kétséges; gyermeki módon hittem benne. Amikor játszótársaimmal meghánytuk-ve-tettük a világ folyását, az aktuális politikai és katonai erőviszonyokat, majd teljes bizonyossággal megállapítottuk, hogy ki fogja megnyerni a harmadik világháborút, többször ráterelődött a szó Istenre. Ilyenkor én boldogan és büszkén jelentettem ki, hogy van! Ők megmagyarázták, hogy miért nincs. „De van!” – állítottam újra. „De nincs!” – makacs-kodtak. Egy darabig egymást licitáltuk és boldog voltam, ha az én, „de van”-om zárta le a vitát. Ez az egyszerű gyermeki bizalom Isten felé egészen 13 éves koromig tartott. Ekkor kezdtem magamat nagyfiúnak érezni, noha nagyon kis növésű voltam. Ez azonban nem zavart, és mindig azon ábrándoztam, hogy milyen jó lenne már 18 évesnek lenni. Ez idő tájt – hetedik osztályos koromban – volt a konfirmáció. Csodálkoztam azon, hogy a többi velem egyidős gyerek közel sem ismeri úgy a bibliai történeteket, mint én. Az az igazság, hogy ezt élveztem is. Ez a konfirmáció és az arra való felkészülés már nem volt igazán komoly részemről. A kérdéseket és válaszokat megtanultam, ugyanúgy tanultam, mint bármilyen más leckét. A konfirmáció záró ak-

tusa, az első úrvacsoravétel számomra kicsit zavaró volt. Úgy gondoltam, hogy érezni kellene valami különöset, de én nem éreztem semmit.

Konfirmáció után egy darabig még jártam a vasárnaponkénti gyerek-istentiszteletekre, de mivel azok, akik velem együtt konfirmáltak, nemigen jártak ide, és így csak kisebbek voltak ott, én is elmaradtam. Ahhoz viszont nem éreztem magam elég „nagyfiúnak”, hogy a felnőttek alkalmaira járjak. Így aztán nem nagyon jártam templomba.

A gimnáziumban igen jól éreztem magam. Új társaság, szinte minden időmet lefoglaló sport, amatőr szintársulat, vasárnaponként meccsek és némi tanulás. Ezek lekötöttek és betöltöttek. Haza szinte csak aludni jártam, és nem is éreztem túl jól magamat szüleimnél. Otthon ugyanis mindig rengeteg munka volt: szőlő, kert stb. Igyekeztem a szüleimmel való kapcsolatot leredukálni – már mint a részemről kötelességként jelentkező oldalát –, hogy „szabad” lehessenek, és csak a baráti társaságomban éreztem jól magamat.

A gimnázium évei alatt néha mégis elmentem a templomba, mivel édesanyám kilátásba helyezte a vasárnapi ebéd megvonását, ha nem kísérem el őt az istentiszteletre. Általában feszélyezetten éreztem magamat a prédikáció alatt, kemény szívvel mérlegeltem a tisztelendő bácsi szavait, és hidegen sumimáztam a végén: „Ez nem így van, ezt nem így tanultam.” Mindezek elle-

nére volt egy-két alkalom, hogy örömmel mentem el a templomba, még édesanyám unszolása nélkül is. Ekkor is minden este elmondtam a Miatyánkot, és arra is ügyeltem, hogy koncentráljak az imádságomra, ne csak a levegőbe hadarjam el. A Miatyánk után még két Igét is elmondtam, amiről gyermekkoromban a tisztelendő néni olyan lelkesen prédikált nekünk. Így hát körülbelül két percre korlátozódott a napi kapcsolatom Istennel. Nem is igényeltem többet.

A gimnázium kipárnázott gondtalansága után alaposan fejbe vágott, hogy nem vettem fel az egyetemre. Ez azonban csak akkor lett számomra súlyosabb, amikor a barátaimat bevitték katonának, és én egyedül maradtam. Őket ugyanis felvették a különböző főiskolákra. A gyár kapuját, ahol dolgoztam, minden reggel undorral léptem át, és semmi kedvem sem volt a munkához. Az is elkésérített, hogy az új csapatban, ahol játszottam, általában lekezeltek, mivel én voltam a legfiatalabb. Így a sportban sem értem el olyan eredményeket, amelyekre reálisan számíthattam. A szüleimmel való kapcsolatom is – miattam – rossz volt. Több emberben csalódtam, ami nagyon megviselt. Egyre jobban befelé fordultam, csak magammal foglalkoztam, és sokat örlődtem a sikertelenségeimen. Hirtelen céltalanná vált számomra minden, félelem és nyugtalanság töltött be állandóan. Az élet dolgai egyre irreálisabbakká váltak előttem, és emiatt a jelen kifolyt a ke-

zemből. Nem szerettem egyedül lenni, mert akkor gyötörö gondolatokkal kellett megküzdenem, és már sem a régi, sem az új barátaim között nem tudtam igazán feloldódni. Ijedten döbbsentem rá, hogy ami a többieket kielégíti – és régebben nekem is elég volt –, nem tud betölteni, nem tud célt adni. Nagyon nagy lelki erőfeszítésembe került, hogy az újabb egyetemi felvételre felkészüljek. Számomra a tankönyv minden sora külön csata volt, hogy összpontosítani tudjak arra, amit olvasok. Végül is sikerült a felvéte-
lim és 11 hónapra elvittek katonának. A sikeres felvételi nem csökkentette a bennem levő feszültségeket. Sőt ezek a katonaság ideje alatt még fokozódtak is. Addig ugyanis én úgy gondoltam, hogy nem vagyok rossz ember, és a társaim is szerettek. De néha olyan agresszív indulatok vettek rajtam erőt, hogy magamtól is megijedtem. A feszültségek kisebb-nagyobb hullámban törtek rám. Ezek szabták meg hangulataim alaptónusát, bár napközben vidámnak mutatam magam, de lefekvés után minden este szembe kellett néznem velük.

Azt reméltem, hogy ha elkezdem az egyetemet, akkor a tanulás célt és értelmet fog adni. Nem így történt. A tanulás ismét nagy lelki erőfeszítést igényelt tőlem. A várva várt új történések, kapcsolatok nem hozták meg számomra a nyugalmat és a meglegedést, hanem csak növelték a bennem levő ürt és céltalanságot. Ha elmondtam ezeket

a problémáimat egy-egy közeli barátomnak, az is csak pár napig adott megnyugvást. Amikor nagyon zaklatott voltam, elővettem a Bibliát. Elolvastam valamit az evangéliumokból, és ez egy kicsit megnyugtatót, a hullámok tetejét elsimitotta bennem. Mindent egybevéve nyomorultnak, értelmetlennek és teljesen céltalannak éreztem az életemet. Egyik este egy kicsit ittas állapotban egy parkon mentem keresztül. Ma sem tudom hogyan, de egy fa alá térdeltem és kétségbeesetten imádkoztam: „Isten, ha vagy, akkor legalább azt add meg, hogy ezt a sok nyomorúságot ki tudjam adni magamból és sírni tudjak!” A helyzet egyelőre nem változott. Tele voltam gátlásokkal, félelmekkel, indulatokkal, irigykedéssel. Nőttön-nőtt bennem egy hatalmas sóvárgás valami gyökeres változás után: minden régit elfelejteni, boldogan, kiegyensúlyozottan élni...

Ilyen állapotban voltam, amikor egy fiú szölt nekem, hogy menjek el vele egy ifjúsági órára egy templomba. Elmentem.

Az első dolog ami megfogott, hogy sok fiatal volt együtt, és boldogan, ragyogó arccal és szemmel énekeltek. Azután többen közülük túlradó boldogsággal elmondták, hogy mit tett az életükben Jézus Krisztus. Arról beszéltek, hogy milyen nyomorúságos volt az életük, mielőtt még nem ismerték meg az Úr Jézust. Azok a problémák, amelyekről beszéltek, teljesen megegyeztek az én problémáimmal. Aztán

azt mondták, hogy mióta az Úr Jézust befogadták a szívébe, boldogság, nyugalom és béke tölti el őket. Másnap teljesen fel voltam dűlva, de nem tudtam bevenni, hogy ennyire egyszerű lenne: „befogadni Jézus Krisztust a szívembe és boldog vagyok”? Ott volt előttem a saját életem több évi gyötrődése és ez a végtelenül egyszerű megoldás. A következő alkalomra már nem kellett hívni, a harmadik sorban ültem, hogy mindent jól lássak és halljak.

Egy idősebb bácsi beszélt mosolyogva, egyszerű közvetlenséggel az Úr Jézus váltságáról és arról, hogy teljesen új életet tud adni nekünk az Isten megszületett Fia. Ezek a szavak átjártak, ittam, nyeltem a bácsi szavait. Éreztem, hogy sírás fojtogat. Egy darabig még vissza tudtam tartani, de pár perc múlva rázott a zokogás. Mázák gördültek le a szívemről. Az ezt követő ifjúsági alkalmon megkérdezték, hogy ki akarja átadni az életét Jézus Krisztusnak. Amikor előrementem és kitérdeltem, csak zokogtam, zokogtam. Szinte semmit sem érzéltem magam körül. Csupán azt éreztem, hogy minden porcikám felszabadul a sok-sok nyomorúság alól és megadóan pihen Isten simogató szelíd kezében.

Napok leforgása alatt új ember lettem. Csodálatos békesség és nyu-

galom költözött a szívembe. Az arcómról nem lehetett eltüntetni a mosolyt és az örömet. Mindenki észrevette, hogy történt velem valami.

„Mi van veled, mehetünk az esküvődre, hogy ilyen boldog vagy? Mi van veled, már napok óta nem beszélsz olyan csúnyán, mint más-kor szoktál?”

Évek óta először tudtam békeségesen, nyugodtan aludni. Az Úr Jézusban célt, örömet, nyugalmat talált az életem. Amit a világban egyre kétségbeesetten kerestem és nem találtam meg, azt Jézus Krisztus mind megadta. Sokkal nagyobb mértékben, mint azt valaha legmére-szebb álmaimban gondoltam. A Vele való első találkozásom már elég volt arra, hogy legtöbb bűnöm-et azonnal megvalljam és elhagyjam. Azután sorra rámutatott még meglevő hibáimra. Én megvallottam azokat, és Ő megsemmisítette min-det. Volt haragosaimmal megbékéltem, a lopott holmikat visszavittem, a rendezetlen dolgaimat az Úr segítségével helyrehoztam.

Megtérésem közel négy éve történt, és azóta egyre jobban megismerem Őt. Csodálatos Jézus szeretete és közelsége. Mindenre kapok Tőle erőt. Szeretem Jézust és tudom, hogy együtt leszek Vele az örökkévalóságban.

Gere József

Győzelem hálaadás által

Évek óta tanít az Úr arra, hogy mindenért hálát adjak, dicsérjem az Ő nevét, vérét – értem, értünk hozott áldozatáért, szabadításáért. A Szent Szellem kiáradása után kezdett alkalmassá válni erre a szívem, mert „Az engem dicsőít majd” – mondta az Úr Jézus (Jn 16:14).

Férjem mellett különösen nagy szükségem volt erre; ott tanított meg az Úr ennek gyakorlására, és végül láthattam az Úr győzelmét.

Férjem átadta szívét az Úr Jézusnak, bűnbocsánatot nyert, de egy idő után nagyon megkeményedett. Nem kellett neki többé az Ige, az Úr Jézusról sem akart hallani. A Sátán egy hazugsággal keményítette meg. Ő maga nem látott olvasni érszükülete és cukorbetegsége miatt. Meg kellett tanulnom hallgatni előtte az Úr Jézusról és többet beszélni róla Istennek az imádságaimban. Betegségéből eredően is hirtelen haragú, kiabáló, majd bezárkózó lett. Ha például a bevásárlásból vagy a gyülekezetből később érkeztem mint ahogy várt, leszidás után nem fogadott el tőlem segítséget. (Különben rám volt szorulva, mert mindkét lába combjától amputálva volt.) Ilyen esetek után, mikor már az én szívem is lecsendesedett, nagyon kértem az Úrtól több szeretetet iránta. Ezt mindig meg is kaptam. Akkor hozzámentem, megcsókoltam és egy alkalommal ezt mondtam: „Most még jobban szeret-

lek, mert szükséged van a szeretetemre.” Legtöbbször felengedett az ellenállása.

Azután arra tanított az Úr, hogy már a reggeli csendességemben megkezdjem a harcot a názáreti Jézus Krisztus nevében a sátáni erőkkal és előre hálát zengjek férjem szabadulásáért. Ezt gyakoroltam is az Ő segítségével, erejével és békességem megmaradt. Férjem előtt nem tudtam imádkozni – bár nem tiltott ettől –, ezt a konyhában tettem, ha ő a szobában volt, vagy amikor levegőzni kikocsizott. Csak ilyenkor imádkozhattam igazán fel-szabadultan.

Időközben egy fiatalabb hívő asszony tett nekem bizonyosságot arról, hogy mire tanította őt az Úr kijelentés útján hitetlen, ellenkező férje megnyerésére. Azt a tanácsot kapta, hogy adjon hálát az Úr Jézusnak azért, hogy éppen ebben a helyzetben van. Sokat szenvedett férje miatt és sokszor sírva dicsérte az Urat, de engedelmes volt az Úrnak. Már körülbelül 14 éves házasság volt, és körülbelül 2 év alatt oda jutott a férje, hogy szívesen viszi őt kocsi-jukon a gyülekezetbe, szereti a hívőket, akikre azelőtt haragudott; különbséget tud tenni hívő és nem hívő között, sőt hívő és hívő között is. Mikor utoljára beszéltem a nőtestvérrel, még a személyes döntés hiányzott a férje életéből.

Az ő példája nyomán én is elkezdtem dicsérni az Urat, hogy ezt bocsátotta rám. (Most már hozzátenném: ezáltal olyan nagy átélésekhez jutok.)

Ezután már örömmel dicsértem az Urat ezért, még ha jöttek is újra a nehézségek. Mert jöttek. Olyan hirtelen átváltott férjemben a békés hangulat, mint egy robbanás – gyanútlanul kiejtett szavak miatt is. Most látom már, közben azt munkálta ki bennem az Úr, hogy az ő nyomorúságát nagyobb tehernek lássam az enyémnél, és az ő szabadulása előbbre való legyen az enyémnél. Egyre több örömem volt ebben a kérdésben, és Ő el tudta végezni a szabadítást – nem késett el vele. Igen, tíz nappal halála előtt kezdett újra imádkozni. Nagyon hálas vagyok ezért az Úrnak! Adott erőt és vezetést azon a nehéz éjszakán is, amikor este hét óra körül elmezavar tünetei miatt gyötrődött, s vele együtt én is. Több órás küzdelem után úgy vezetett a Lélek, hogy énekkel dicsérjem az Urat, hogy hátha ezáltal megszabadul férjem a gonosztól. Ez éjjel 2 és 3 óra között volt már. Éneklésem alatt megszűnt kiabálni s ledobálni

az ágyról mindent, már csak gúnyolódásra futotta az erejéből. Végül egészen elcsendesedett, odamehettem hozzá, szeretettel beszélgettem vele és megengedte, hogy egy bibliai történetet beszéljek el. Éppen Dávid és Góliát történetét adta számba az Úr. Szívesen végighallgatta. Végül imádkoztunk és utána elaludt néhány órára. Ez reggel 4 óra körül volt.

Nagyon fáradt voltam, mégis örömmel jöttem rá, hogy most egy Góliát lett legyőzve. Felébredése után nyoma sem volt az elmezavar-nak. Négy nap múlva vitte el az Úr. Úgy búcsúzkodtunk egymástól: „Viszontlátásra Jézusnál!”

Kedves olvasóm! Ezt a bizony-ságtételt ezért írtam le, hogyha te is hasonló nehézségekben élsz vagy beteg vagy, dicsérd az Urat először a bajért – szívből –, azután a szabadulásért, mert az Úr Jézus rajtad is akar segíteni, váltságahalálával neked is mindent megszerzett, csak hidd el és állj rá az ő ígéretére, még mielőtt meglátnád a beteljesedést. Azután meg fogod tapasztalni.

Baranyai Józsefné

Nem vagy jobb azzal, ha dicsérnek, és nem vagy rosszabb azzal, ha ócsárolnak. Nagy szívbeli csendessége van annak, aki nem törődik sem a dicsérettel, sem az ócsárlással, hanem az Igéhez méri magát!

Mint az a szamaritánus

Aranyló napfény simogatta a Fekete-tenger homokját és a víz hullámain. Az emberek ettől a simogatóstól olyanok lettek, mint a rézbőrűek. A vakítóan fehér vagy pasztellszínű part menti szállodák lebegni látszottak a levegőben. Egyesek pálmafák árnyékában, mások sokszínű ernyők alatt pihentek, barna színük ettől még csodálatosabb lett. Voltak, akik a homokba ásták magukat, hogy reumájukat gyógyítsák. Egyébként mindenki egészségesnek, jóláplálnak látszott ebben a színes világban.

Talán éppen azért volt feltűnő Jancsi, amikor kissé bágyadtan elsétált a parton. A hosszú, vékony, húsz év körüli fiú vézna testével, kiálló bordáival, fehér bőrével feltűnő jelenségnek számított a tengerparti milióban.

Jancsi életében először látta a tengert. Annyiszor elképzelte, nagyon vágyott rá. – Valóban nem látni a végét, hanem csak úgy eltűnik a horizonton? Valami hasonlót látott a Balatonon, de az mégsem volt az igazi. Aztán ha fürdene, valóban nem süllyedne el? No és a színe valóban olyan csodálatos?

És most itt volt végre az igazi tenger partján!

Nagy-nagy életöröm érzése töltötte el. Nemcsak ezért, mert álmai teljesültek, hanem mert – élt! (Véletlenül belerügött egy kiszáradt tengeri csillagba, az nagy ívben beleloccsant a tengerbe, de nem súly-

lyedt le, mert már kiszáradt, könnyű volt.)

... Igen, Jancsi élt! Nemrégén még egy hajszálon – jobban mondva egy ácskapcsoson – függött az élete.

Kőműveseknél dolgozott, amolyan diák „sitnyik” volt, aki egy kis pénz reményében vállalta a munkát. A negyedik emeletről egy rossz mozdulat miatt zuhant lefelé. Artikulátlan ordítás hagyta el a torkát, többre nem is volt ideje, mert egy erős rántás – és érezte, hogy meg van mentve! Valami megakasztotta. Ott függött ég és föld között, de már tudta: megmenekült! Egy ácskapocs akasztotta meg zuhanásában a második emeleten. Csak egy gondolata volt: nem mozdulni! Ettől függött az élete. Mozdulatlanul kellett várnia, hogy érte menjenek és levegyék. Amikor levették, néhány percre elájult.

És azóta ő, aki soha nem hitt a gondviselésben, azt tartja, hogy igenis, van Isten! Ez a tudat alapozta meg örömet is. Majdnem tökéletesen boldog lehetett volna, ha – ha a gyomra nem fájt volna. Évek óta szódabikarbónán élt. Hiába minden gyógyszer, műtét, gyomorfala ismételen fekélyes lett. Sokszor rettenetes fájdalmai voltak. Ezért volt hát sovány, nyugtalan, ideges és fáradt.

Ilyen gondolatok között állt a tengerparton, de próbált mindent félretenni és csak a tenger meg-meg-

újuló harsogására figyelni. Megpróbált felszabadultan boldog lenni.

Valaki megszólította. Németül. Jancsi törte egy kicsit a nyelvet, egész jól megértették egymást. Beszéltek minderről, a tengerről is, egyszer aztán az idegen nekiszegelte a kérdést:

– Mondja, fiatal barátom, egészséges?

– Nem mondhatnám – felelte Jancsi –, súlyos gyomorbeteg vagyok évek óta. Talán itt a tengerparton . . . – Egyébként kár erről beszélni!

– Nem, nem kár, mondja csak! – biztatta az idegen –, tudniillik én is gyomorbajos voltam. Hátha segíthetnek.

Jancsi immel-ámmal ugyan, de elmondta, mióta beteg, mit érez, és milyen gyógyszereket szed.

– De hiszen ez egyszer – mondta örömmel az idegen – én is éppen így jártam. Jöjjön, menjünk a hotelba, van nekem egy jó gyógyszerem, amit én kaptam, amitől meggyógyultam, adok belőle! – Azzal már karon is fogta Jancsit és magával cipelte a szállodába. Fenn, a szobájában mindjárt adott is Jancsinak három apró pirulát.

– Na, vegyen be mindjárt egyet, itt egy kis víz! – Jancsi kénytelen-kelletlen, mivel hitt is benne, meg nem is, bevette a gyógyszert.

Aznap nem fáj a gyomra. Másnap sem, harmadnap sem. Mintha

kicserélték volna. Visszatért az étvágya, életkedve. Ideges tekintete megnyugodott. Kezdett hinni a jövőben.

Az üdülésnek lassan vége lett. Amikor most már kedves ismerősétől elvált, az megszólította Jancsit, írjon csak a címére, ő majd küld gyógyszert máskor is. Ezzel búcsúztak el.

Amikor Jancsi hazaért, első dolga volt, hogy megszerezze itthon azt a gyógyszert. Minden összekötetést felhasznált, minden követ megmozgatott, de sajnos azt a gyógyszert nem tudta megszerezni. Végül is gyomra kiáltó fájdalmas szavára kénytelen volt levelet írni tengerparti ismerősének.

Egy hét is alig telt bele, megérkezett a gyógyszer, meleg hangú levél kíséretében: „bármikor nagyon szívesen segíték, csak írjon . . .”

Azóta Jancsi teljesen meggyógyult, ismét egészséges. Egy ismeretlen ember segített rajta, akit azelőtt sohasem látott, fogalma sem volt arról, hogy él, de annak az embernek meleg, érző, segíteni kész szíve volt. Jancsinak nemcsak a gyomra gyógyult meg, hanem a lelke is. Azóta érzi, tudja, hogy van VALAKI, Aki megmentheti az embereket, aki tiszta érzéseket ad a szívekbe, hogy másokon is tudjanak segíteni.

Mint az a samaritánus . . .

Debreceni István

Az elkésett látogatás

Szabóné férje a háborúban maradt, egyedül nevelte föl kislányát egy alföldi faluban, szükös körülmények között. Szegényen, de tisztességesen éltek, keresték az imádkozó emberek társaságát, olvasták a Bibliát, sok éneket tanultak, és Ica, a kislány, szívesen járt a vasárnapi bibliaóra. Kitünően tudta az aranymondásokat, fogékony volt minden jóra, és amikor iskolába került, jó tanuló lett belőle.

Édesanyja gimnáziumba küldte, ő maga még többet dolgozott, csak hogy a leányát taníttathassa. Icu tanítónő szeretett volna lenni, hogy a faluban taníthasson, és közel legyen édesanyjához, ha az majd idősebb lesz.

Kiváló eredménnyel végzett, és a jó bizonyítvány láttán az anya úgy érezte, nemhiába dolgozott érte körömszakadtáig. Gyermeké elérte a célját.

Diplomával a kezében azonban már másként látta Icu a világot. Nem érezte rossznak, hogy egy távoli nagyvárosba helyezték, vigasztalta anyját, hogy minden szünidőben hazajár, együtt töltik az ünnepeket is . . . Belül azonban tele volt izgalmas kíváncsisággal, új reménységgel a színesebb élet és zajosabb környezet iránt.

A kollégák között egészen más volt a légkör, mint amilyenből Icu érkezett. De jól érezte magát, hiszen elismerték a munkáját, és igyekezett alkalmazkodni. Még elő-elő-

vette Bibliáját, még egyszer-egyszer eszébe jutott a gyermekkor, olykor sajnálta is, hogy vége lett a sok együtt éneklésnek, de az új világ egyre jobban vonzotta. Elment ő is a többiekkel színházba, hangversenyre, moziba és táncolni is. Észre sem vette, mennyire eltávolodott a régi ösvénytől. Olykor meg is csendült a mélyben valami, egy-egy énekfoszlány:

„Nézd a nagy világnak
csak fullánkja van,
drága csak nekem vagy,
fiam, fiam . . .”

Ezt a hangot elnyomta a táncdalok érzelmes szövege. A ritmus meg vitte, ragadta magával a vélt boldogság felé.

Levelet is ritkábban írt. Valahogy érezte, hogy édesanyja nem örülne azoknak az új benyomásoknak, amik őt boldoggá teszik. Inkább hallgatott.

Pedig az anya leste-várta a levelet. Továbbra is a leányának kuporgatta, gyűjtögette filléreit, ajándékra, segítségre: hátha nem elég neki a kezdő tanítói fizetés . . . – No ebben volt igazság, Icu újfajta élete sok pénzbe került, és idővel lelkiismeret-furdalás nélkül fogadta el anyjától a küldeményeket, bár tudta, hogy keservesen összerakott keretből származik.

Amikor pedig Pistát megismerte, egyszerűen megírta anyjának, hogy férjhez megy, szük körben lesz az

esküvő, utána a nászút, ne fáradjon oda amiatt, majd hazalátogatnak.

Pista a házasságkötés után szándékozott diplomát szerezni, esti egyetemen. Addig csürték-csavarták a dolgot, addig gondolkoztak, amíg azt okoskodták ki, hogy rá kellene beszélni a mamát, adja el a házat, költözzék hozzájuk. Így nagyobb lakásba is költözhetnének, a mama pedig biztosan örülne annak, hogy egyetlen leánya közelében élhetne...

Megirták hát a szépen kiszínezett, meleg hangú levelet, és nem tévedtek. Szabónénak megdobbant a szíve: ha együtt lenne a leányával, talán minden a régi lenne újra! Olyan sokat dolgozott életében, jólesnék neki egy kis pihenés is. Abba azért belefájdult a szíve, amikor arra gondolt, hogy örökre elhagyja kis otthonát, ahol egész életét leélte, ahová kedves emlékei fűződnek. De mert anya volt, inkább arra nézett, ami a leánynak kedvezőbb. No meg arra is gondolt – de csak titokban –, hogy talán megéri a kis unokát is...

A kis ház elkelt, egész jó áron. A régi bútorokat is el tudta adni, bár azokat sajnálta, de belátta, hogy szép, modern lakást nem csúfíthatnak el régi, elavult darabokkal. A vételárat a fiatalok kapták kézhez, sőt megtakarított kis pénzét is nekik adta.

Megkezdődött az új életszakasz, de nagyon nehezen. A nagy bérházban nem volt kert, se jó szomszéd. A szépen berendezett szobában nem találta helyét. Pihenni sem tu-

dott, esténként társaság volt a fiataloknál, késő lett, mire végül elcsendesedett minden. Nagyon egyedül érezte magát. Icnak alig volt ideje néhány szót szólni hozzá, de ha be is ült egy kis beszélgetésre, témájuk sem igen akadt. Sokszor menekült a Bibliához, enyhülést, vigasztalást találni, és belekapaszkodott az ígéletbe, hogy ha senki, de JÉZUS hű marad hozzá.

Eltelt egy esztendő. Unoka nem érkezett, maradt minden üresen, magányosan. Egy este a fiatalok nem vették észre, hogy az ajtó nyitva maradt, vagy ha észrevették is, arra gondoltak, a mama régen alszik, így hát Pista nyugodtan beszélt:

– Tulajdonképpen a mama útban van itt nekünk. Szükség volna arra a szobára is, amelyikben ő lakik. Kiadhatnánk albérlőnek. Sok pénzt kapnánk érte. A mamára meg csak kiadás van, hiszen megeshi az adagját ebben a korban is...

Lélegzet-visszafojtva hallgatta. A szíve hangosan zakatolt, szinte a helyéből akart kiugrani.

– De hát mit csináljunk vele? – hallotta Ica hangját –, el nem dobjuk, az utcára nem tehetjük!

– Ki tudja, meddig él még – jegyezte meg Pista –, addig csak teher lesz rajtunk...

Hogy mit beszéltek még, már nem hallotta. Szívét kegyetlen fájdalom járta át. Ez lett az élete vége: útban van a gyermekének! Sokat eszik? Ki tudja, meddig él „még”! Jobb is volna meghalni!

– Édes Istenem, vegyél el engem

– sirdogálta egész éjjel, le sem hunyta a szemét. Láttá magát, amikor még dolgozott, kezét-lábát véresre marta a lúgos víz . . .

Másnap alig mert rájuk nézni. Icu is zavarban volt, mert végül is a férje rábizta, hogy beszélje meg a mamával, miben állapodtak meg.

– Édesanyám, úgy döntöttünk, hogy szociális otthonban helyezük el. Itt nagyon unatkozik, nem érzi jól magát. Az otthon nincsen messze a várostól, majd minden vasárnap meglátogatjuk.

Szabóné azt hitte, hogy megnyilik alatta a föld. De csak annyit tudott kinyögni:

– Ahogy te akarod, kislányom . . .

Egy hét múlva vonatra ültek. Icu elkísérte, és azt ígérte, hogy vasárnap újra eljön. De azután elmúlt a vasárnap, és még sok más vasárnap, amikor ő az ablaknál állt és várta őket, de nem jöttek.

Közeledett a karácsony. Írt nekik. Hívta őket, látogassák meg a szeretet ünnepén egy-két órára leg-

alább. Még útiköltséget is küldött nekik.

Egész nap nem jött el az ablaktól. Figyelte az érkező látogatókat, melyikben ismeri fel a leányát. Azután este lett, az utolsó vonat is rég elment már, ő még szótlánul üldögélt.

Attól a naptól kezdve nem evett, nem beszélt senkivel. Egészségi állapota rohamosan gyengült, négy nap múlva beteg szíve megszűnt dobogni, élni, szeretni.

Mire Icu és a férje megérkezett, a gondnok kivezette őket egy frissen hantolt, virágtalan sírhoz. A leány csak állt dermedten, némán. Egész élete lepergett előtte abban a pillanatban. Most, csak most látta meg az anyját olyannak, amilyen volt: mindent odaáldozó, szeretetre hiába váró teremtsének.

– Mindent értem tett, és én mit tettem érte?

Úgy érezte, hogy a szívét darabokra töri az önvád.

Thurzó Józsefné

Megnyugvás

Megnyugtató, hogy Kezedben
Tartod a nappalt s éjszakát;
Mind számot ad tetteiről,
Mikor majd szólsz: elég, lejárt!

Elkéred tőlem is egyszer
Életem, erényem, hibám;
Hadd legyen kezedben akkor
Mínd nappalom, mind éjszakám.

Stefura Erzsébet

Találkozás

Előfordul néha, hogy összecso-
mósdnak a dolgok, valami rossz
hangulat vékony szála tekeredik
mindenre és összegubancolja a gon-
dokat. Nem sikerül semmi. A fer-
dén indult mosolyból fintor lesz,
a kéznyújtásból legyintés. A „többi-
ek” bosszantók, nagyképűek, ön-
zők, tapintatlanok, idegesítők stb.,
mi magunk pedig – ugyanolyanok.

Nos, éppen ilyen napon bandu-
koltam munkahelyemről a busz-
megálló felé, nyúlós szürkeségben.
Még az is kedvetlenséget szított
nedvesen.

Magas, testes férfi jött szembe,
de valahogy elbizonytalanodott az
irányban, mert majdnem homlok-
kal ment bele az egyik üzlethelyiség
rácsos ablakába. Megláttam fehér
botját és már kaptam is a karja után:

– Hová tetszik menni? – kér-
deztem. Nem válaszolt, de sebesen
kotorászott kabátzsebében és fém
igazolványtokot nyújtott felém.
Írás volt benne:

„Tessék nekem szólni, hogy a
Kosztolányi téren szálljak le.

– Tessék engem elvezetni a
Bocskai út 43–45. szám alá.
Köszönöm.”

– Mi ez az írás? Így kimenni az
utcára! Vagy így kiengedni valakit!
Felelőtlenségnek látszik, de lehet
határtalan bizalom is az emberek
iránt! Hit, hogy járnak közöttük
segítő angyalok, a Szeretet kül-
döttei, köznapi köntösben . . .

Bocskai út 45 . . . – éppen ellen-
kező irány, mint amerre én indul-

tam. A mai napom ugyan rosszul
sikerült, méltatlannak érzem magam
minden jótetre, de nem baj: neki
most van szüksége segítségre! Meg-
fogom a karját: – Tessék velem
jönni!

Jó darabig megyünk szótlantul.
Kivárjuk a zöld lámpát, átjutunk a
másik oldalra. Figyelem a házszá-
mokat a szürkületben.

Valamit mondani kellene. Beszél-
getni vele kedvesen . . .

– Gyakran jár egyedül ilyen
messze? – kérdezem.

Nem válaszolt. Újra kezdem: –
Tudják, hogy jön? Várják ott,
ahová megy? – Hallgat. – No min-
degy, nemsokára odaérünk.

A ház közelében nyugtalan lesz,
megrándul a karja. Artikulátlanul
nyög valamit. Suta, szalutáló moz-
dulattal bök a kalapja felé és már
fordul is be a kapun.

– Uramfia! Ezért nem válaszolt
a kérdésekre. Nemcsak vak, hanem
– süketnéma is!

Kár, hogy bement már a házba.
Az igazolványtokos íráshoz még azt
kellene hozzáfűzni:

„Te, aki segítettél, megmondom
neked: soha,
semmilyen kudarc után nincs
okod panaszra,
mert mi a te nyomorúságod az
enyémhez képest . . .”

Állok a kódós alkonyatban. Nem
ő találkozott az anygallal, aki segí-
tet rajta, hanem – én.

Lukátsi Vilma

Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem

Mit törődtem
én más bajával,
gondom
kevés volt,
az életet
szennyével szerettem!
Uram, akkor
még nem
tudtam, csak Te
tisztíthatsz
meg engem!

Barátok jöttek,
örömet hoztak,
életemből
cserébe
elvitték, amit
nem is féltettem!
Uram, akkor
még nem akartam,
hogy Te
megtisztíts
majd egyszer engem!

Nyomorom most
kítaszított, már
ember sem
jön közel,
utálkozom
és viszem e terhem!
Uram, látom
már egyedül
csak Te
tisztíthatsz
meg engem!

Ember elkerül,
nincs jóbarát,
öröme sem
keres fel
már senki,
oly' kivert lettem!
Uram, látom
csak Te egyedül
könyörülhetsz
tisztíthatsz
meg engem!

Testem foszlik,
lelkem jajgat,
reménytelen
viszem még
életem,
könyörtelen terhem!
Csak hozzád
jöhettem
Uram, ha
akarod, most
megtisztíthatsz
Te – engem!

Uram,
ha akarod,
megtisztíthatsz engem!
Leteszem
kezedbe
könyörtelen terhem!

Makovei János

Mátyus Elvira
az Egyházzenei Tanfolyamon vezényel

Az Egyházzenei Tanfolyam énekara az 1979/80-as tanév végén a Budapest, pest-
erzsébeti baptista imaházban

Isten irgalmazzon a gyilkosoknak!

Géppuskatűz és legalább tíz robbanás hallatszott San Salvador néptelen utcáin, miután előző este, azaz 1980. március 24-én OSCAR ARNULFO ROMERO San Salvador-i római katolikus érseket, az emberi jogok védelmezőjét halálosan megsebesítették. – Nyilvánvaló, hogy az erőszakos cselekményeket Romero halála váltotta ki, akire a mise alatt közelről rálőttek.

Az érsek Jorge Pinto hírlapkiadó édesanyja gyászmiséjét mondta a kis kórházi kápolnában, amikor négy jól öltözött, középkorú férfi a padosorok közti átjárón végigment az oltárhoz, mint akik késve érkeztek misére. A Pinto család néhány újságban hirdetést tett közzé, hogy a Divine Providence Hospital kápolnájában az érsek fogja celebrálni a gyászmisét.

Amikor Romero behunytt szemmel felemelte a kelyhet és körülötte apácák, valamint a gyászmise többi résztvevői fejüket imára hajtották, hirtelen pisztolylövések törték meg a kápolna csendjét és Romero érsek, a béke embere haldoklott az oltáron. Három lövés hallatszott, de a kicsiny épület úgy visszhangzott, mintha bomba robbant volna. – A gyilkosok az oldalajtón át kiszöktek, beugrottak egy piros Volkswagenba és elmenekültek. – Később megállapították az orvosok, hogy egyetlen golyó találta szívéen az érseket.

Az apácák odasiettek az érsekhez, egy közülük a fejét karjába vette, sírva. Majd mikor a mentőkocsi megérkezett, hogy a sebesültet elvigye a San Salvador-i poliklinikára, ez az apáca elkísérte. Az érsek megbocsátott ellenségeinek. A mentőautóban suttogó hangon mondott utolsó szavai ezek voltak: „Isten irgalmazzon a gyilkosoknak!” – Már nem élt, mire a klinikához értek.

Oscar Arnulfo Romero 1917. augusztus 15-én, El Salvadorban, Ciudad Barriosban született. 1942-ben kirendelték a papi szolgálatra, 1970-ben püspök lett, 1977-ben kinevezték érsekké.

Kinevezése után nemsokára meggyilkolták egyik barátját, egy jezsuita papot, aki parasztok között dolgozott és ez az esemény megváltoztatta magatartását. Addig konzervatív, lelki embernek ismerték. Egyszerű ember maradt, de bátran kezdett beszélni mindennemű erőszak ellen. San Salvador székesegyházában vasárnaponként tartott ígéhirdetéseit rendszeresen közvetítette a Katolikus Rádióállomás, s így azokat széles körben hallgatták. Ezek során elítélte a fegyveres erők erőszakos tetteit, és olyan reformokat követelt, amelyek lehetővé tennék, hogy az ország parasztsága jobb körülmények között éljen. – El Salvadorban a vagyon a hagyomány szerint már régóta tizennégy család kezében volt. A földreform sürgetésének éveken át ellenálltak. Az utolsó nagy felkelést, az 1932. évi parasztlázadást a hadsereg brutális módon leverte. A halálos áldozatok száma közel 15 000 volt. (Az ország lakossága mintegy 2 600 000.) Romero érsek a vagyon igazságosabb elosztását követelte, főként földreform útján. 1978-ban az 1979. évi Nobel-

békedíjra jelölték az emberi jogok védelmében kifejtett tevékenységéért. – 1979 októberében fordulat állt be. Nagy horderejű földreformprogramot hirdettek és a bankokat államosították, de az erőszak és öldöklés tovább tartott. Az érsek megfontoltan üdvözölte az októberi akciói után alakított kormányt, de bírálta, amikor az erőszak folytatódott.

Romerót sokszor fenyegették halállal, de a római katolikus egyház pozíciója és személyes tekintélye megvédték mind ez ideig. Az érsek tudta, hogy élete veszélyben forog. Halála előtt egy hónappal fogadta a pápa magánkihallgatáson. A Vatikánban egy barátja figyelmeztette, hogy életére törnek. A kormány felajánlotta védelmét, de Romero elutasította, mondván: „A pástor nem a maga, hanem nyája biztonságát keresi.” – Halála előtt egy héttel mondta: „Sok ember van ebben az országban, aki szeretne engem holtan látni.” Életének utolsó vasárnapján felszólította a hadsereg tagjait, hogy ne engedelmességeskedjenek azoknak a parancsoknak, melyek Isten törvényével ellenkeznek és vessenek véget minden erőszakosságnak. A katonák felettesei ezt mondták: „Romero bűnt követett el azzal, hogy lázadásra szította a katonaságot.” De Romero nem vonta vissza szavait, hanem kijelentette: „Azok helyett kell beszélnem, akik maguk nem beszélhetnek.” Az érsek meggyilkolása megrázó esemény, nemcsak azért, mert kiváló tulajdonságokkal rendelkező ember életét oltották ki, hanem azért is, mert a gyilkosok vak korlátoltsággal úgy vélték, hogy ilyen erőszakos cselekedettel elfojthatják az igazság követelését, amit Romero hangoztatott. Azért ölték meg, mert az emberi jogok és társadalmi igazság szükségességének jelképe volt. Bátor-sága, mellyel az elnyomás és brutalitás ellen szólt, ismertté vált messze túl saját hazáján. Mióta szót emelt az emberi jogok tiszteletben tartása érdekében, kiemelkedő személyiség lett, a „szegények püspökének” nevezték, de ugyanakkor sok ellenséget is szerzett. Romero az elkötelezett lelkes álláspontját képviselte a Latin-amerikai Katolikus Egyház jelenkori dogmájával kapcsolatban. Meggyilkolása nem fogja lecsendesíteni a reform sürgetését. Emléke tovább él ösztönző példaként.

(Ford: W. A. D.)

Szép arcú öregség

Ahogy a Mindenség nem véletlen műve, az sem véletlen, hogy erre a csillagra születünk és szervesen épültünk bele az Egészbe. Régen felfedezett tény, hogy életünknek is van hajnala, délelőttje, dele, délutánja, alkony, estéje és éjszakája.

Az életszakaszok, akár a napszakaszok, egymásba kapcsolódnak, egymásból fejlődnek ki. Átugrani, kihagyni, felcserélni egyiket sem lehet. Úgy ille-nek bele a Rendbe, mint egyik láncszem a másikba.

Az időlánc szemei

A gyermek készül az iskolára; a serdülő az „igazi” életre, a családalapításra, egyre nagyobb erőpróbára, több gondra, komolyabb felelősségre. A soron következő szakasz mindig nehezebb az előzőnél, azért készülünk rá. Önkéntelenül. Csak az öregségre nem készülünk? De hogyan készülhetnénk? Valahogy úgy, hogy nem futunk előle. Hogy ha utolér, ne gáncsoljon el, mint ellenség.

Szemtől szembe

Minél érettebb az ember, annál komolyabban veszi az időt. Csak a gyermekkori nyarak végtelenek, csak az ifjúság néz gondtalanul a messzeségbe, a felnőtt érzi már Pál apostol szavait: „... a napok gonoszak”. Mert elmúl a k. Rés támad valahol, amelyen belénk kúszott az „út végének” tudása. Hát készülhetünk erre is?

Annál is inkább, mert hiszen öregségünket is mi magunk éljük: egész életünk rendje – vagy rendtelensége – torkollik bele, nem lesz az sem idegen, sem ismeretlen kor. Nézzünk szembe vele. Az a baj, hogy küszködnünk kell az időnként ránk rontó szorongással, ha csak el nem döntöttük végérvényesen a kérdést, hogy hisszük-e valóban, amit hiszünk.

Az igazságok elértek-e már személyes létünkig? Áll-e mellettünk valaki, aki ezeknél a súlyos szorongásoknál is erősebb? Az ismeretlen hídon ugy a n a z a Kéz vezet át, amelybe földi életünkben megkapaszkodtunk.

Nem vagyunk egyedül!

És ha zavartalan béke nincs is ezen a földön – van mindig helyreálló békeség. Még öregkorban is. Sok függ attól, hogyan élünk a valóságban. Panaszkodunk-e, hogy „feleslegesek” vagyunk, mert korábbi fontosságunkat elvesztettük, vagy igyekszünk hasznosan elfoglalni magunkat, ha kisebb fontosságérzettel is. Észrevesszük-e, hogy a hazafelé vezető úton nemcsak értékeinkből veszítünk, hanem terheinkből, sőt hibáinkból is? Veszítsük csak el, nehogy korábbi tulajdonságaink eltorzuljanak időskorunkra. A fészek melegébe ne emlékezni húzódjunk vissza, mert öregen is élhetünk bátran: a jelen időben.

Isten világában helye van minden kor jelen idejének. Elférnek egymás mellett. A magunk jelene nem ütközik mások jelenével, ha igazán jelen az.

Ne irigyeljük a fiatalokat. Ők még előtte vannak mindannak, amikben mi már átverekedtük magunkat. És amikor ők „döntő ütközetre rohannak boldog, ifjú farkasok” (Áprily), mi tudjuk, hogy rohanásukban sebeket adnak és kapnak, lihegve kapkodnak levegő után, amikor nekünk már sza-

bad szemlélődvé megállnunk, észrevennünk olyan szépségeket, amelyekre „boldog farkas” korunkban mi sem értünk rá . . .

Pablo Casals írta 93 éves korában: „ha dolgozik az ember, magába szívja a szépségeket maga körül . . .” Csellója úgy rezdült kezében utolsót, hogy művészete a világé maradt.

Marad-e utánunk valami?

Mindenki gazdagíthatja a világot kisebb vagy nagyobb körben, mert mindenkiből árad valami. Léggört teremt a mosoly, az őszinte érdeklődés, kialakulhatnak kapcsolatok. Egy beszélgetés, ami ízt ad az együttlétnek, mint egy csipet só – és talán még a beszélgetésnél is fontosabb a meghallgatás.

Majdnem annyi, mint egymás terhének hordozása (Gal 6:2). Szolgálat. És ha valaha, akkor napjainkban igazán szükség van a szeretet szolgálatára, például a családban, ahol „ifjak és unokák egymásra rétegeződő s egymással vitázó” (Tótfalusy) élete kerül egy fedél alá. Sokkal több múlik a család öreg tagjainak magatartásán, mint gondolnánk.

Ha családunk tagjaival azonosulásra törekszünk. Ha nem a panaszok zsilipjét rántjuk fel. Ha tudunk egymásért igazán imádkozni. Eljutottunk oda, ahonnan kimondatlanul indultunk, Pál apostol szavaihoz „ . . . és most mutatok nektek egy legjobban járható utat” (1 Kor 12:31) – és elkezdi a szeretet himnuszát.

Lukátsi Vilma

Népedre várva

vajon eljön-e
megjön-e néped
meghallgatni igédet

vajon várja-e
néped a jóhírt
várja-e
készül-e Hozzád

hallgat-e majd Rád
hallgat-e szómra

érti-e majd mit néki
szent Igédben üzensz

vajon indul-e
megpróbálja-e tenni
véghezvinni beszéded

változtat-e majd valamit
rajtuk Igéd

Herjeczki Géza

Karácsonyi kérdések

Vándor:

Milyen nagy, új öröm
kelt boldog éneket?
Mért ujjong háladal?
Mondjátok, gyermekek!

Gyermekek:

Ma jött a földre le,
kit Isten rég ígért!
Te jó hír, drága hír,
szállj vígan szerteszét!

Vándor:

Mondjátok, pásztorok
mi történt veletek,
otthagyva nyájátok
hogy elsiettetek?

Pásztorok:

Más Barányt ad nekünk
az Úr ez éjjelen.
Mindnyájan elmegyünk:
vár minket Betlehem.

Vándor:

Boldog kis Betlehem,
ugye, megmondanád,
hol, merre lehetem
az Isten Barányát?

Betlehem:

E bárány egykor majd
vért hullat éretted.
Most jászol várta őt,
nem talált más helyet.

Vándor:

Siralom völgyében
Betlehem mezején
hol jártok, angyalok?
Nincsen itt égi fényt!

Angyalok:

Siralom véget ér!
Zendüljön énekszó!
Ne félj, ne félj, ne félj!
Eljött a Megváltó!

Vándor:

Hát ilyen nagy csodát
mivel az Úr velünk?
Elküldte szent Fiát!
Felvirrad reggelünk!

Mind:

Ma jött a földre le,
kit Isten rég ígért.
Te jó hír, drága hír,
szállj vígan szerteszét!

Németből fordította: **Túrmezei Erzsébet**
(Evangelikus Élet 1977)

Bibliai érdekességek

DR. SZIGETI JENŐ IRÁSAI

DELFINBŐR TAKARÓ A SZENT SÁTORON.

Az új protestáns bibliafordításban arról olvasunk, hogy Mózes az izráeli-ektől sok más drága holmi mellett delfinbőrt is gyűjtött a szent sátor építéséhez (2Móz 25:5, 37:7, 23). Ebből készült a sátor legkülső védőtakarója (2Móz 26:14; 36:19, 39:34), mely az időjárás viszontagságai ellen óvta a nemesen megmunkált kárpitot. Mózes negyedik könyve pedig arról tudósít, hogy a lévíták közül Kehát leszármazottainak az volt a tiszte, hogy a vándorlás során összecsomagolják a sátort, és a legdrágább felszerelési tárgyakat, a szövetség ládáját (4Móz 4:6), a szent kenyerek asztalát (4:8), a lámpatartót és a tartozékait (4:10), az arany füstölőoltárt (4:11) és az összes többi mesterkézzel megmunkált tárgyakat (4:12, 14) delfinbőrbe takarják. A csomagolásra nem az a bőrt használták, ami a sátort védte (4:25). Ezen kívül a delfinbőrnek fordított tachas héber szó csak Ezékiel 16:10-ben fordul elő, ahol drága luxuskivitelű szandált készítettek ebből a bőrből.

A Károli-fordítás 1908-as revíziója – melyet még ma is használunk – a tachas szót borzbőrnek fordította. A borz (*Meles taxus*) valóban előfordul Palesztinában, Szíriában és a Sínai-félszigeten – bár igen gyér számban –, de bőre szandál készítésére alkalmatlan, és semmi támpontunk nincs arra, hogy ez a különös szó borzbőrt jelentene. Ezért a Károli-fordításban, Ezékiel 16:10-ben borjúfókabőrből készült szandálról olvashatunk. Az egyik legjobb héber szótár, amelyet Ludwig Koehler és Walter Baumgartner készített, a szót nyújtott kikészített bőrnek értelmezi, és utal egyiptomi párhuzamosára, a *ths* szóra. Lényegében ezt követi az új római katolikus biblia is, mely egyszerűen finom vagy finomított bőrnek – egy helyen (2Móz 26:14) szattyánbőrnek – fordítja a tachas szót. Az angol revideált fordítás fókabőrnek mondja. Ezzel kísérleteztek a fordítók az új protestáns bibliafordítás egyik próbafüzetében is (Mózes második könyve, Bp. 1953.), de a megoldás túl idegen a Biblia világától.

Több jel arra mutat, hogy már az ókorban sem értették pontosan ezt a héber kifejezést. A Talmud szerint nyestet jelent a szó. A Septuaginta hyanthina, hyanthina szavakkal fordítja le a tachast, és ennek nyomán a Vulgata ianthinae-t mond. Ez magyarra fordítva kék bőrt jelent. Így fordította Káldi György is.

A legvalószínűbb megoldás az, amit az új protestáns revideált bibliában olvashatunk. Először Rabbi *Salamon ben Isak* (Rasi – 1040–1105), a neves francia-zsidó talmudmagyarázó, a bibliai fogalmak egyik legalaposabb ismerője azonosította a tachas szót a delfinbőrrel. Az ő véleményét erősíti az is, hogy arabul a tachas delfint jelent. Ezen az alapon mi is elfogadhatjuk, hogy a tachas valami delfinféle tengeri állatot jelenthetett, melynek bőre jól védhette a szent sátor kárpitját és mestermívű tárgyait az időjárás viszontagságai ellen.

ELFELEJTETT NYELVI FORDULATOK NYOMÁBAN

Az Ószövetség igéi nemcsak Isten máig érvényes szaváról adnak hírt, hanem „sejtjeikben”, nyelvi fordulataikban őriznek régi, több ezer éve elsüllyedt, elfelejtett gondolatokat. Ezeknek a titkát is kutatnunk kell, de nem ásóval, hanem az ókori Kelet irodalmi emlékeinek megfejtésével, megértésével. Ezeknek nyomán sokszor nagyon érdekes felfedezéseket tehetünk. Néhány példa is fényt vet az érdekes nyomozásra.

Különös, hogy Jeremiás Siralmaiban azt olvassuk a királyról, hogy „az Úr fölkentje éltető lehetünk” (4:20). Ez az egyiptomi irodalomban gyakori „élet lehelete” kifejezéssel függ össze, de a régi egyiptomi irodalom emlékeiben a király „az élet lehelete a nép számára” (Medinet Habu).

Egy másik érdekes, ilyen egyiptomi emlékekből érthető mozzanat Illés történetéhez kapcsolódik. Az Izráelt sújtó szárazság után a próféta Karmel tetejére ment és ott várta az eső megérkezését. 1Kir 18:42 szerint – nyilván a szorongás, az aggodalom jeleként – „a földre kuporodott, és arcát a térde közé hajtotta”. Ezt a mozzanatot a Középbirodalom idején íródott Szinuhe-történetben is megtaláljuk, mely szerint I. Amenemhet fáraó halálakor lezárták a palota kapuját, és az udvari nép – aggódva a bizonytalan jövő miatt – a térden nyugtatta fejét és úgy jajgatott. A Wescar-papyrus szövege szerint is ez a mozzulat az aggodalom és a szorongás kifejezése. Valószínűleg ez az egész Közép-Keleten ismert lehetett, hiszen az ugariti szövegekből is ismerős ez a mozzulat.

A harmadik – az egyiptomi emlékekből megérthető – nyelvi „kövület” a zsoltaókban található fordulat. A zsoltaáros azért ad hálát, mert így tud

imádkozni az Úrhoz: „lépteimnek tág teret szereztl” (18:37), vagy egy másik zsoltár szerint azért örül Isten kegyelmének, mivel „nem szolgáltatál ki engem ellenség kezébe, hanem tágas helyre állítottad lábamat” (31:9). Hasonló fordulatokat találhatunk 5Móz 33:20-ban és 2Sám 22:37-ben is. Az egyiptomi irodalomban sokszor olvashatjuk azt a különösnek tűnő megállapítást, hogy valakinek „széles a járása”. Ezt megtalálhatjuk a legrégebb piramisszövegekben éppen úgy, mint a ptolemaioszi korban.

A fordulat azt jelenti, hogy valakinek biztos a járása, átvitt értelemben is akadálytalanul jut előre. Az is hozzákötődött ehhez a képhez, hogy valakinek a hatalma elsöprő erejű vagy megingathatatlanul biztos. Egyiptomban ez a „széles járás” arra képesít, hogy valami titkos, lezárt helyre is képes legyen az ember behatolni. Így II. Ramszesz – akinek uralkodása alatt a zsidók egyiptomi kivonulása megtörtént – az abysosi templomot avató feliratában azt mondja atyjának, I. Széthinek: „Belépsz az elrejtett helyre, annak ura elé, széles a járásod az alvilág belsejében” (91. sor). Más népek irodalmából is lehet példákat találni erre a nyelvi fordulatra.

Néha egy-egy különleges, ritka tárgynak a neve is megoldhatatlan talánynak tűnik a Biblia kutatói előtt. Ésaiás próféta könyvének 3. fejezete például Jeruzsálem hiú nőinek büntetéséről szól. A próféta – aki a mértéktelen luxust és piperét kárhóztatta – felsorolja azt az ékszer- és csecsebecse-leltárt, amit a jeruzsálemi előkelő asszonyok magukra aggatnak, nemegyszer babonás hiedelemből, óvó talizmánként. Szám szerint 21 ilyen luxustárgy nevét találjuk a szövegben. Ez a héber kozmetika legteljesebb leírása az i. e. 8. századból. Van egy tárgy, melyet a 20. vers említ – héberül „bátte hánnefes” –, amit általában illatszeres szelencének szokás fordítani. A héber kifejezés szó szerint lefordítva azt jelenti: „lélek háza” vagy „lélektartó”. Az ókori ember is tudta már azt, hogy ha egy ájult emberre illatszert permeteznek vagy megdörzsölik vele az arcát, magához tér, vagyis az ókori gondolkodás szerint: elszállt lelke visszaköltözik az illatszer segítségével. A Biblia fordítói szerint ezért jelentheti a furcsa tárgy – lélekház, lélektartó – az illatszeres szelencét. 1929-től viszont Sziria északi partvidékén a mai Rász-Szamrában feltártak egy ókori romvárost, melynek Ugarit volt egykor a neve. A sok-sok érdekes tárgy között a Biblia tudósait elsősorban az itt megtalált ékírásos táblákra írt szövegek érdekelték, melyekből feltárult az i. e. 2. évezred kánaáni műveltsége és mitológiája. Az ugariti nyelv megfejtésében jelentős részt vállalt a magyar *Aisleitner János* professzor, aki a budapesti Hittudományi Akadémia tanára volt. Ő írta meg az ugarit nyelvtant és ő szerkesztette meg ennek az ókánaáni nyelvnek a szótárát. De térjünk vissza ehhez a régen volt tárgyhoz. Az ugariti szövegek között találta meg *Jigael Jadin* professzor a nefes szó alapját képező „nps” tőnek egy eddig ismeretlen jelentését. Ez a szógyök az ókánaáni szövegekben „festéket” jelentett. Így a bété hánnefes valószínű jelentése nem lélekház vagy lélektartó, hanem festéktartó. Való-

színüleg ezekben a díszesen megmunkált tartókban hordták magukkal a jeruzsálemi asszonyok a rúzt és a szemöldökfestéket, amelyeket nagy előszere-ttel használtak.

A Kerkuru melletti Nuziban — az egykori sémita városállam helyén — 1925 és 1931 között folytak ásátások. Itt mintegy 4000 olyan cseréptáblát ástak ki, melyeket az időszámításunk előtti második évezred közepén írtak tele. Ez a leletegyüttes is hasznos segítséget nyújt az Ószövetség jobb meg-értéséhez. Bizonyára sokan elgondolkoztak már azon, hogy miért volt fon-tos Ráchel részére az, hogy megszerezze atyja házibálványait (1Móz 31:30–35). A Nuziban talált cseréptáblákból tudjuk, hogy az ókori ember hiedelme szerint a vagyon azé lesz, akié a házibálvány. Ezért lopta el Ráchel atyja házi-bálványait.

De Nuziban talált leletek segítenek megérteni a Dávid bujdosásának törté-netében feljegyzett mondatnak az értelmét. Abigail — a csüfolódó, gonosz Nábál okos felesége — Dávidnak juttatott gazdag ajándékát még hízoló sza-vakkal is megtoldja. Többek között 1Sám 25:29 szerint ezt mondja Dávid-nak: „Ha akad, aki üldöz és az életedre tör, az életed, uram, akkor is az élők csomójába lesz kötve Istennél, az Urnál. Ellenségeid életét pedig parity-tyája közepéből hajítja el.” Sokat gondolkodtak a bibliamagyarázók arról, hogy mit jelent ez a különös kép. Általában azzal magyarázták, hogy a drága dolgokat zacskóba gyűjti az ember, az értéktelen dolgokat pedig eldobja. A parityából való kilövés gondolata párhuzamos Jer 10:18-cal, ahol Jeruzsá-lem feletti ítéletként hangzik el az Úr szava: „és most kiröpítem parityám-ból az ország lakosait”. A kép pontos megértéséhez azt is tudni kell, hogy milyen cselekményre vezethető vissza a kép ősi értelme. Nuziban — mivel a pásztorok analfabéták voltak — úgy tartották számon az állatokat, hogy annyi kavicsot gyűjtöttek, amennyi élő állatuk volt. Ezt a zacskót, amiben ezeket a kavicsokat tartották, az élet zacskójának, kötelékének, csomójá-nak tartották. Ha egy állatot megöltek, kivették az állat követ, kavicsát a zacskóból és kilőtték parityájukból. Abigail szerint a Dávid életét jelké-pező kő Istennek mint a nagy pásztornak életzacskójába van kötve, ugyan-akkor ellenségeinek életkövét messzire lövi az Úr parityája.

A TEMPLOM ORMA

Máté evangéliuma Jézus második kísértését így írja le: „Ezután magával vitte Őt az ördög a szent városba, a templom párkányára állította.” Az álta-lunk használt Károli-fordítás a templom tetejéről beszél. De hol volt ez a hely a heródesi kor templomán?

A görög szövegben a „pterüion” szó található, ami szárnyacskát, sze-gélyt jelent. Ezek a szárnyak körülírhatják a tető alakját, melyek a repülő

madár szárnyaira hasonlítanak, de jelenthetik a hegyesszögben érintkező falak sarkát is.

Hol lehetett a templomnak ez a nevezetes pontja? Negyedik századi források szerint annak a falnak délkeleti sarkát kell értenünk, amely a Kidron völgyére nézett. Itt 180 méter magas volt a fal. Erről így írt Josephus Flavius: „A világ legbámulatosabb alkotása volt ez: mert a völgy fölött, amely olyan mély volt, hogy szinte szédült az ember, amikor lenézett, mérhetetlenül magas csarnok épült úgy, hogy az, aki ennek a csarnoknak tetejéről össze akarta fogni tekintetével mind a két szakadékot, máris szédülni kezdett, mielőtt még a roppant mélységbe leért volna a tekintete” (Ant. XV. 11. 5). Ennek a hatalmas kőfalnak ma is láthatók az alapjai. Ez a Siratófal, a zsidók szent helye, ami a régi templom dicsőségét őrzi máig. Egy VI. századból származó sérült mozaik, melyet Madában találtak, azt ábrázolja, hogy a templom falának ezen a részén keresztén templom állt. Valószínűleg ezért építették erre a helyre, hogy Jézus megkísértéséről így is megemlékezhessenek.

A templomhoz Jézus korában sok messiási váradalom fűződött. Az egykorú iratokban megtaláljuk azt az elképzelést, hogy az eljövendő Messiás fentről, az égből száll alá, egy későbbi hagyomány pedig úgy tudja, hogy a templom tetején állva teszi ismertté magát a nép előtt. Innen hirdeti meg a Messiás Isten népének szabadulását. Ez a hely a templomtér leglátványosabb pontja volt. Ha Jézus enged a kísértőnek és sértetlenül aláveti magát, öncélú csodát tett volna. „A kísértő ezeknek a váradalmaknak a világát idézi a helyszínnel és azzal is, hogy olyan öncélú csoda tételére akarja Jézust csábítani, amely messiási hatalmának látható (tehát hittől független) bizonyítékát adná a tömeg szemében, és amilyent az álmessiasok ígértek szüntelenül” (dr. Varga Zsigmond). „A sértetlen leszállás az Úr erejének jelenlétét nem hatalmának megmutatásával, hanem embereket mentő szeretetével bizonyítja be. Jézus mint Isten Fia is úgy valósítja meg Isten jelenlétét a világban, hogy másokat megment, de önmagát nem menti meg, hanem odaadja értük (Lk 23:35)” – írja dr. Pröhle Károly evangélikus teológiai professor.

EGY FURCSA KÖZMONDÁS

Az Úr Jézus nagy történelmi próféciájának furcsa mondata a Mt 24:28: „Ahol a dög, oda gyűlnek össze a saskesélyűk.” Ezzel zárul a beszédnek az a szakasza, amelyben Jézus a hamis Krisztusról és a hamis prófétákról beszél. Első olvasásra is kitűnik, hogy egy közmondásszerű közbevetés a mondat – de mi az értelme?

Vonatkoztatták arra, hogy a rómaiak (sasok) büntető ítéletre jönnek a lelkileg halott (dög) zsidóság ellen. Vagy Jézus, mint sas, ítéletre jön a lelki-

leg halott emberiség felett. De ezek az allegorizáló megoldások bizonytalanok. Az is zavar, hogy nehezen tudjuk beilleszteni a szöveg összefüggésébe ezt a mondást. A megértésben segít Jézus eszkatológiai beszédének Lukács által feljegyzett párhuzamos helye. Itt – valószínűleg azért, mert nem arám környezetet tételez fel az evangélista – dramatizáltabb formában találjuk ezt a mondást (Lk 17:37). Jézus itt második eljövételéről beszél és elmondja, hogy ketten lesznek egy ágyban, két asszony örül a malomban, az egyik felvételik, a másik pedig otthagyatik. Erre a tanítványok közbekérdeztek: „Hol Uram?” – vagyis „hol lesznek Uram, akik elhagynak?” – még általánosabban fogalmazva: „hol lesz az ítélet?” Ez utóbbi kérdésre válasz a közmondás. Vagyis olyan nyilvánvaló lesz Jézus visszajövele, hogy felesleges kérdezni, mint ahogyan mindenki tudja, hogy a bozótban ott van a dög, ahol a keselyűk köröznek. A mondás értelméről dr. Varga Zsigmond ezt írja: „az a tény, hogy a föld megérett az ítéletre, az Isten ítéletének bekövetkezésére, olyan szükségszerű kapcsolatban van egymással, mint a dögkeselyűk megjelenése ott, ahol dög van”. (Jubileumi kommentár: Újszövetség 87.)

A te erőd által

Számtalan színt magába foglaló
ívet helyez Isten az égre fel.
Ígéri benne, hogy már nem jön el
a vízözön. – Isten türelme jó. –

Korunk fiának élte hervadó,
Mert hű szívet vajon hol és ki lel,
Amely igaz igénynek megfelel?
– Az ember szíve oly nagyon csalo.

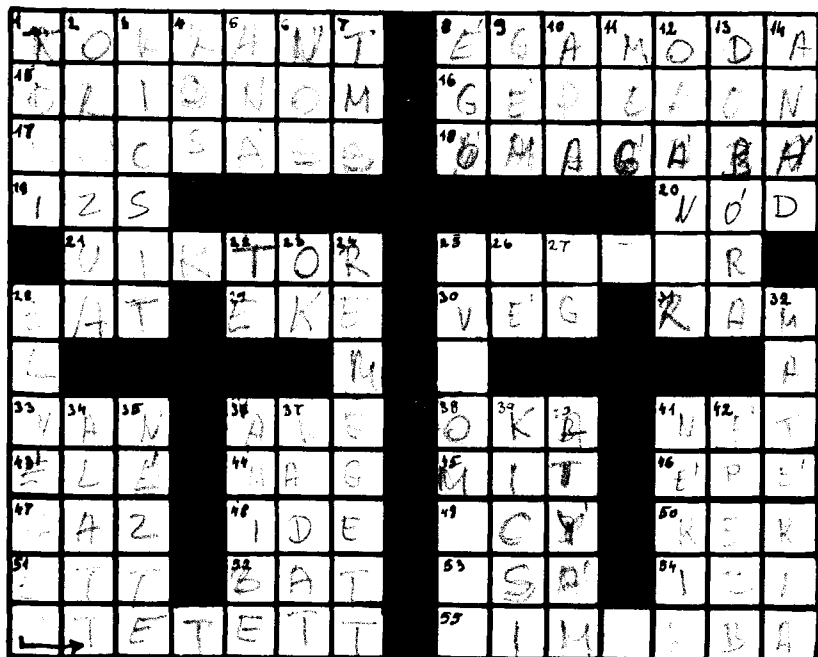
Amíg türelmed ad nekünk időt,
Uram, elérhető a jobb jövő.
Te adsz belénk – szeretve – bő erőt.

Az élet és halál harcában él,
akit magával visz a szent erő,
de Életet nemhiába remél.

Fodor Ferenc

GOLGOTA

VÍZSZINTES:

1. Ilyen kocsis is van.
8. Messze tűz van.
15. Tv-márkám.
16. Technikai eszközökön.
17. A megfejtés 2. szava.
18. Egyedül.
19. Szovjet motorkerékpár-típus.
20. Káin tartománya.
21. Férfinév.
25. Falu Szabolcs-Szatmárban.
28. Enni – angolul.
29. Az első fából volt.
30. Ilyen cél is van.
31. Fáraó név első fele.
33. Létezik.

36. Latin köszöntés.
38. Minden történéseknek van.
41. A férjes asszony neve után mondjuk.
43. Vágófelületé.
44. Növényi termés.
45. Tárgyas kérdőszó.
46. Hibátlané.
47. Konkoly.
48. Nem oda.
49. Május – angolul.
50. Rövidített városrész.
51. Evett – régiesen.
52. Úrtartalma azonos az efáéval.
53. Lámelek felesége volt.
54. Becézett női név.
55. Ősi értékek hevernek . . .

FÜGGŐLEGES:

1. Fiúnév.
2. Titokban.
3. Nem nagyot.
4. Bozótban volt fennakadva a Móri hegyén.
5. Déligyümölcs – első és utolsó betű nélkül.
6. Mondatszó.
7. Tanítványnév egynemű betűi.
8. A Hórebbe levő csipkebokor.
9. Ritka madár.
10. Gyermeki megszólítás.
11. A megfejtés 3. szava.
12. Leleplez.
13. Bíró volt Izráelben.
14. Vissza: dal – régiesen.
15. Személyes névmás.
23. Ez is lehet komoly.
24. A Sínai-hegy tette Isten szavától.
25. Emlékszem rá.
26. Jézus ez is.
27. Ha kétszer mondd, gyermek-csemege.
28. A megfejtés utolsó szava.
32. Anyag.
34. Névtő.
35. Figyelte.
36. Kerüljön . . . kerül.
37. Ézsau vitt apjának.
38. Szoba is lehet ilyen.
40. A megfejtés 1. szava.
41. A megfejtés 4. szava.
42. Sérülésmentesebb.

MEGFEJTENDŐ:

A függőleges 40., vízszintes 17., függőleges 11., 41. és 28. Beküldendő az így létrejött két mondat, ígehellyel megjelölve. Valamint az, hogy a függőleges 40. szava hány-szor fordul elő Máté evangéliumában az Úr Jézus ajkáról – ugyanígy.

Beküldte: Révész Árpád

A TÜRELEM MÁSODPERCEI

A Kodály köröndön várom a zöld jelzést. Az ellenkező irányban már pirosra váltott a lámpa, de nekünk még mindig nem mutat zöldet. Toporogva várjuk a másodpercek múlását. A robogó autók megtorpannak és felsorakoznak a záróvonal előtt. Még mindig piros. A várakozók közül többen egy kicsit bizonytalankodva vagy nagy merészen nekilódulva elindulnak. Van, aki csak egyet lép, majd megtorpan. Csak kevesen maradtunk türelmesen a járda szélén. Ezek a türelem másodpercei.

Mindennapi életünk száguldásai között is megtaláljuk a jelzőlámpákat, amelyek a türelem másodperceire oktatnak. Sok közlekedési balesetet lehetne megelőzni, ha mindig kívárnánk, míg zöldet mutat a lámpa. Talán az erkölcsi vagy a közösséget rontó balesetek létrejöttében is szerepe van türelmetlenségünknek. Sokszor veszítjük el vagy nyerjük meg békességünket, tiszta lelkiismeretünket a türelem másodpercein.

Szigeti Jenő